

EVA TANIİA

Abaza Şiiri

Fen Edebiyat Fakültesi
Kafkas Dilleri ve Kùltürleri Bölümü
Abaza Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Doç. Dr. Eva Taniia

Abaza Şiiri

Düzce – 2025

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🖱 www.ozgurayinlari.com
✉ info@ozgurayinlari.com

Abaza Şiiri

Doç. Dr. Eva Taniia
Editör: Hüsnü Gerelegiz

Language: Turkish
Publication Date: 2025
Cover design by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-8554-19-9

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub1015>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Taniia, E., Gerelegiz, H. (ed) (2025). *Abaza Şiiri*. Özgür Publications.
DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub1015>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Hüsnü GERELEGİZ

Çevirmen: Atanur AKSOY (AKUSBA)

Her hakkı saklıdır. Kaynak belirtilmeden kullanılamaz.

Bilim kurulu komisyon onayı ile yayınlanmıştır.

Komisyon üyeleri:

Prof. Dr. Timur MAİSAK

Doç. Dr. Sibel BAYRAM

Dr. Öğr. Üyesi Fehmi ALTIN (Böl. Başk.)

Dr. Öğr. Üyesi Jale KARTAL

Düzeltilmen: Doç. Dr. Ritsa OTYRBA

Dizgi: Arş. Gör. Semra YILMAZ

Kapak tasarım: Sharytkhua TANIİA

EDİTÖR NOTU

Bu çalışma, Düzce Üniversitesi'nde Fen Edebiyat Fakültesi içerisindeki Kafkas Dilleri ve Kùltürleri bölümü çatısı altında yer alan Abaza Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı III-IV. yarıyıllarda lisans öğrencilerinin eğitimi için hazırlanmış Abaza şiirine yönelik iki dilli (bilingva) ilk ders kitabı niteliğindedir.

Ders kitabında, en çok bilinen 27 Abaza şairine ait özgün şiirsel eserler yer almaktadır. Şiir metinleri söz varlığına yönelik çalışmalar, metinle ilgili sorular ve dil bilgisi alıştırmalarıyla desteklenmiştir.

Kitabın sonunda yaz döneminde öğrencilerin tek başlarına bağımsız çalışması amacıyla verilen ödevlerle birlikte şiir metinlerine yer verilmiştir.

Şiirlerin sunum tasarımı, materyalin daha kolay algılanmasını ve pekiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Tüm metinler Türkçe çevirileriyle birlikte sunulmuştur.

Yayın, aşağıda yer alan özel komisyonu tarafından onaylanmıştır:

Prof. Dr. Maisak Timur – Rusya Bilimler Akademisi Dilbilim Enstitüsü
Kafkas Dilleri Bölümü'nde baş araştırmacı;

Doç. Dr. Sibel Bayram – Düzce Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Fehmi Altın – Düzce Üniversitesi, Kafkasya Dilleri ve Kùltürleri Bölümü Başkanı.

Dr. Öğr. Üyesi Jale Kartal – Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü.

FROM THE EDITOR

This publication is the first experience of a bilingual textbook on Abaza poetry, intended for teaching bachelor's students of the specialty "Abaza Language and Literature" at the University of Duzce in the III - IV semesters.

The textbook contains an introductory course, the purpose of which is to teach oral and written literary speech, to gain an initial understanding of the Abaza lyrics.

The first topic is devoted to the peculiarities of lyrics as a kind of artistic works, its types, the basic concepts of the theory of versification: verse stanza, rhyme, rhythm.

The textbook presents the original poetic works of 27 of the most famous Abaza poets. The texts of the poems are accompanied by materials for vocabulary work, questions to the text, and grammar assignments.

At the end of the textbook, there are texts of poems with tasks for independent work for the summer.

The design presentation of the poems facilitates the perception of the material. All text material is provided with a translation into Turkish.

The publication has been approved by a field-specific academic committee consisting of:

Prof. Dr. Maisak Timur, Principal Researcher at the Department of Caucasian Languages, Institute of Linguistics, Russian Academy of Sciences;

Assoc. Prof. Dr. Sibel Bayram, Department of Turkish Language and Literature, Düzce University;

Assistant Professor Fehmi Altın, Head of the Department of Caucasian Languages and Cultures, Düzce University;

Assistant Professor Jale Kartal, Department of Russian Language and Literature, Ağrı İbrahim Çeçen University.

ОТ РЕДАКТОРА

Данное издание представляет собой первый учебник-билингва по абхазской поэзии, предназначенный для обучения студентов-бакалавров специальности «Абхазский язык и литература» Университета Дюздже в III - IV семестрах.

Учебник содержит ознакомительный курс, целью которого является обучение устной и письменной литературной речи, получение начальных представлений об абхазской лирике.

В учебнике представлены оригинальные поэтические произведения 27 наиболее известных абхазских поэтов. Тексты стихотворений сопровождаются материалами для словарной работы, вопросами к тексту, грамматическими заданиями.

В конце учебника помещены тексты стихотворений с заданием для самостоятельной работы на лето.

Дизайнерская подача стихотворений облегчает восприятие материала. Весь текстовый материал снабжен переводом на турецкий язык.

Издание одобрено специальной профильной комиссией в составе:

Майсак Тимур Анатольевич – доктор филологических наук, профессор, ведущий научный сотрудник отдела кавказских языков Института языкознания Российской академии наук;

Сибел Байрам – доктор филологических наук, доцент кафедры турецкого языка и литературы Университета Дюздже;

Фехми Алтын – доктор социологических наук, заведующий кафедрой «Языки и культуры Кавказа» Университета Дюздже.

Жале Картал – доктор филологических наук, преподаватель кафедры русского языка и литературы Университета Агры имени Ибрагима Чечена.

Önsöz

Bu ders kitabı, Düzce Üniversitesi'nde Fen Edebiyat Fakültesi içerisindeki Kafkas Dilleri ve Kùltürleri bölümü çatısı altında yer alan Abaza Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı öğrencilerine yönelik Abaza şiiri seçmeli dersi kapsamında hazırlanmış iki dilli (bilingval) ilk ders kitabı çalışması niteliğindedir. Ders kitabı, III-IV. yarıyıllarda toplam 56 saatlik öğretim süresi esas alınarak tasarlanmıştır.

Ders kitabı, sözlü ve yazılı edebî dil becerilerinin geliştirilmesini ve Abaza liriğine ilişkin temel bilgilerin kazandırılmasını amaçlayan tanıtıcı bir öğretim programı içermektedir. İlk ünite, edebî türlerden biri olarak lirikin ayırt edici özelliklerine, lirik türlerin çeşitlerine ve şiir teorisinin temel kavramlarına (şiirsel bent/strofa, uyak, ritim) ayrılmıştır.

Eserde, en tanınmış 27 Abaza şairine ait özgün şiir metinleri yer almaktadır. Her ders, bir şaire ayrılmış olup şairin kısa biyografisini, bir şiirini, söz varlığına yönelik çalışma materyallerini, metne ilişkin soruları ve dilbilgisel alıştırmaları içermektedir. Biyografilerle birlikte kitapta şairlerin fotoğraflarına da yer verilmiştir. Metin ile görselin birlikte sunulmasının, biyografik bilgilerin daha kalıcı biçimde öğrenilmesini sağladığı düşünülmektedir. Şiir metinlerinin hacmi 30-100 sözcük arasında değişmektedir. Alıştırmalar, öğrencilerin söz varlığını geliştirmeye, doğru telaffuzu pekiştirmeye ve Abaza dilbilgisi bilgilerini güçlendirmeye yöneliktir.

Şiirlerin tasarım ve dizgi düzeni, metinlerin algılanmasını kolaylaştırmaktadır. Tüm metin materyali Türkçe çeviriyle birlikte sunulmuştur.

Ders kitabının sonunda öğrencilerin yaz döneminde tek başlarına bağımsız çalışma yapmalarına yönelik şiir metinleri ve bu metinlere ilişkin görevler yer almaktadır. Bu çalışmaların amacı, üçüncü sınıfta okutulan Abazaca-Türkçe çeviri dersi için hazırlık sağlamaktır.

ДИУЗЦЪА АУНИВЕРСИТЕТ

**Ацсабарадырrei агуманитартә тцарадырrei
рфакультет**

Кавказ абызшәақәei акультурақәei ркафедра

Ацсуа бызшәei алитературei ақәша

Адоц., афилол. тц. рк. Ева Таниа

Ацсуа поезиа

Диузцъа – 2025

Аредактор: афилол. ттц. рк. Герелегиз Хусну

Аиҗагаф: Акәсба (Аксон) Атанур

Ашәкәы зинла ихьчоуп. Ахытцхырта арбамкәа ахархәара залшазом.

Атцдаарадырратә комиссия ишьяқәнаргәгәеит.

Акомиссия аилазаара:

апроф., афилол. ттц. рдок. Маисак Тимур

адоц., афилол. ттц. рдок. Баирам Сибел

асоц. ттц. рдок. Алтын Феҳми (акафедра аиҳабы)

афилол. ттц. рдок. Жале Картал

Акорректор: адоц., афилол. ттц. рк. Отырба Ритца

Акыпцхьфы: асс. Семра Илмаз

Аграфикатә дизаин: амагистрант Таниа Шарытхәа

Ацхъажэа

Ари артцага шэкэы, Диузцъатэи ауниверситет акны "Ацсуа бызшэеи алитературеи" азанаат ала атцара зтц а студентцэа рзы, иазцхъагэацоу алхратэ курс "Ацсуа поезиа" иазку, 6-бызшэак рыла еиқэыршэоу, рацхъазатэи артцага шэкэы ауп. Артцага шэкэы III - IV асеместрқэа рзы иазцтэоу 56 саат ирықэшэоит.

Артцага шэкэы иагэылоуп алагамтатэ курс. Уи ғырхэалатэи ғыралатэи асахъаркыратэ жэахэа артцара, ацсуа лириказы иахадароу аилкаарақэа рызнагара хықэкыс иамоуп.

Актэи атема, алирика асахъаркыратэ рфеиамта ахкык ахасабала иамоу ачыдарақэа, уи ахкқэа, иара убас ажэеинраала аиғартэара атеория иахадароу аилкаарақэа: ажэеинраала ашэагаа, арифма, аритм ирызкуп.

Артцага шэкэы ағы, еицырдыруа ацсуа поетцэа 27-ғык рпоезиатэ рфеиамтақэа аагоуп. Лекциак авторк изкуп, уа иатцанакуеит: апоет иаазыркыағы ибиография афотосахъа аццаны, избанзар атексти асахъеи анеицу, абиографиатэ фактқэа иаха ргэынкылара мариахоит; ипоезиатэ рфеиамта; ажэартэ усуразы аматериалқэа; атекст иазку азтцарақэеи аграмматикатэ дтцэеи. Автор ибиография иахъатэи ацсуа литература иазку артцагағы иказар, ара иаагазам.

Ажэеинраалатэ текстқэа 30 инаркны 100 ажэа ркынза иназоит. Адтцэа зызку ажэар артбаареи, ахэашъа ашыақэыргэгэареи, ацсуа бызшэа аграмматика адырреи роуп.

Ажэеинраалақэа рзы адаца хэыцқэа рхархэара атекст еиҳа иарманшэалоит, еиҳа еиғыны аилкаареи агэынкылареи иацхраауеит. Аматериал зегы тырқэшэала еицагоуп.

Артцага шэкэы антэамтағы, ацхынтэи ацсшьара мшқэа раан, ахала усура иазку, атекст атырқэшэахь аицагарагы нарыццаны, адтца зцу ажэеинраалақэа аагоуп. Ари аусура ахкы, аматэар «Ацсуа-тырқэа еицагара» аеазыкатцара хықэкы хадас иамоуп.

2с.

№1. АЖӘЕИНРААЛА

Şiir

Ажәеинраала сахьаркыратә рәиәмтоуп. Арифмеи аритми рыла еибаркып. Рацәак идум. Еитцаргыланы иџуп. Ақәығәғәара зықәшәои изқәымшәои абжьыкақәа рейтакрала ишьақәгылоуп. Уй ашәагаа ахъзуп. Ицәанырратәуп. Бжыы тғала иацхьалатәуп.

Ажәеинраала:

- ахшыџхәыцра әртбаауеит,
- адырра азнархауеит,
- ажәахәа арыцқыит.

Ажәеинраала ғырхәала атцаран:

- ахшыџ аусура ҳаракхөит,
- анеирон еибаркыра ғыцқәа калөит,
- агәынкылара еиғхөит,
- ажәар тбаахөит.

Шәагәала ажәеинраала хәбаны ишөит: аиәмб, ахорәи, анапест, адактиль, амфибрахи. Адырга — ақәығәғәара змөу ацыра анарбөит; **U** – ари измам анарбөит. Ара ихадарөу абжьыкақәа реишьтагылашьа ауп.

Ахорәи – џбаны еилоу ашәагааґы, ақәығәғәара әктәи ацыра ианәқәшәо: —**U** – ... с**А** сзыцәшә**О**зи, хь**А**а с**Ы**мам ...

—**U** —**U** —**U** —**U**

Аиәмб – џбаны еилоу ашәагааґы, ақәығәғәара әџбатәи ацыра ианәқәшәо: **U—**: Ласс**Ы**-ласс**Ы** бысгә**А**лашәоит...

Анапест – хцаны еилоу ашәагааґы, ақәығәғәара әхцатәи ацыра ианәқәшәо: **UU—**: Быччал**А**, быччал**А**, адун**Е**и лашал**О**ит ...

Адактиль – хцаны еилоу ашәагааґы, ақәығәғәара әктәи ацыра ианәқәшәо: —**UU**: ... с**Ы**шьхақәа рк**Ы**нтә илашьт**У**п ...

Амфибра́хи – хцаны́ ёилоу а́шәагаа́ғы, а́қәыгә́гәара а́ѡбатәи а́цы́ра
иана́қәшәо: **U—U**: Ха́ҧсА́дгьыл ҳахь**Й**зоуп, уи ҳА́н иахзыл**Ы**зоуп ...

Й́коуп цшь-цәахә́ак ры́ла еибы́тоу, ихы́ркәшоу а́жәеинраала. Уй
катрэ́н а́хьзуп.

Ра́цхьазатәи апоетэ́сса ҳәа й́цхьазоу, акка́дтәи
апринце́сса Ен-Хе́ду-А́на ла́кәын. Лара ѡ́ынѡажәи х́ца
шә́бышықәса (43) ры́шьтахь́ка ды́кан. Дны́хаҧааѡын.
Ла́жәеинраалақәа анцәахә́қәа ирызкы́н. Лыхь́з Ен-Хе́ду-

А́на иа́анагоит: Ен – иреиха́збу аны́хаҧааѡ, Хе́ду – а́рцшзага, А́на –
анцәарты́цх́а, а́жәѡан а́тыцх́а.

Şiir bir sanat eseridir. Kafiye ve ritimle birbirine bağlıdır. Çok büyük değildir. Dizeler halinde yazılır. Vurgulu ve vurgusuz sesli harflerin dönüşümlü olarak yer almasından oluşur. Buna ölçüm denir. Duygusaldır. Yüksek sesle okunmalıdır.

Şiir:

- bilinci genişletir,
- farkındalığı artırır,
- cümleleri temizler.

Şiir ezberlerken:

- zihin aktivitesi artar,
- zihinde yeni sinirsel bağlantılar oluşur,
- hafıza gelişir,
- kelime dağarcığı genişler.

Beş şiir değerlendirme türü vardır: iambik, anapest, daktilo ve amfibrak. Şiir değerlendirmelerinde “— ” işareti vurgulu heceyi gösterir; “U” işareti vurgusuz olanı gösterir. Burada önemli olan ünlü seslerin sırasıdır.

Ahorei – ikili ölçüm metodunda, vurgunun ilk hecede olmasıdır: — U.

İambik – ikili ölçüm metodunda hecedeki vurgunun ikinci hecede olmasıdır: U —.

Anapest – үчлү ölçüm методунда, vurgunun üçüncü hecede olmasıdır: UU —.

Dactyl – үчлү ölçüm методунда, vurgu ilk hecede olmasıdır: —UU.

Amfibrak – үчлү ölçüm методунда, vurgu ikinci hecede olmasıdır: U — U.

Dört dizeden oluşmuş şiirler vardır, bu şiirlere Katren denir.

İlk kadın şair Akad prensesi Enheduanna'dır. 43 asır önce yaşadı. Ruhani bir kişilikti. Şiirleri Tanrılarla ilgiliydi. Adı Enheduanna'nın anlamı: "En" – baş ruhani, "Hedu" – güzellik, "Ana" – Gök tanrısı An'a ait.

Ажэар: Аріфма – ажэеинраала ацэахэа антэамтақэа реізышэара.

Арітм – алатын бызшэаххынтэ «*rhythmus* – еихышэшэб ацарá», иálкаау áишьтаргылашьа змóу áи́тахэарақэа.

Анеирóн – ажэы́тэ бырзэ́н бызшэаххынтэ «*νεῦρον* – анéрв», áхац.

Катрén – афранцы́з бызшэаххынтэ «*quatre* – цшы́ба», áцшы́цэахэа.

Аиámб – ажэы́тэ бырзэ́н бызшэаххынтэ «*iambos* – амýзыка архэ́ага».

Ахорéи – абырзэ́н бызшэаххынтэ «*choreios* – áицкэашара, *choros* – ахóр» а́кы́нтэ.

Ана́пест – абырзэ́н бызшэаххынтэ «*anapaistos* – шы́тахьká йрхынхэтэу».

Ада́ктиль – ажэы́тэ бырзэ́н бызшэаххынтэ «*δάκτυλος* – ана́цэа́».

Амфибра́хи – абырзэ́н бызшэаххынтэ «*ἀμφίβραχς* – áѳганк ры́ла икья́ѳу».

Акка́д – XXIV-XXII ашэ́ишықэсақэа х́ашықэсцхьазара кала́анза рзы й́каз ахэын́тқарра, áладатэи Месопата́миа

иáднакыло, иахъатэй Ира́к áдгъылцакыра иатэу.

Акка́д бызшэ́а – акка́д бызшэ́а мамза́ргы ассиро-
вавилóнтэй абызшэ́а, ижэ́йтэзатэу асемýт бызшэ́акэ́а
иры́днакылоит.

Kafiye – satır sonlarının ritmidir.

Ritim – Latince “*rhthmus* – akış, düzenli ses”, belli bir sırayla ahenk ve akış.

Neuron – Antik Yunanca “*Neuron*” kelimesinden gelen sinir anlamındadır.

Cathrén – Fransızcadan “*quatre – dört*”, dörtlü dize.

Iamb – Antik Yunancadan “*iambos – bir kısa-bir uzun hece dizilişi*” demektir.

Chorei – Yunanca “*choreios –dans ve koro*” dan gelir. Dans ritmine uygun olan uzun-kısa hece dizilişini tanımlar.

Anapest – Yunanca “*anapistos – geri getirilmesi gereken bir şeydir*”.

Dactyl – eski Yunanca “*daktylos – kelimesinden gelir parmak anlamındadır.*”

Amfibrak – Yunanca “*amphibrakhys*” kelimesinden gelir – her iki tarafı da kısa olan” anlamına gelir.

Akkad – XXIV-XXII yüzyıllar Güney Mezopotamya, MÖ 2334-2279 yıllarında günümüz Irak topraklarında hüküm sürmüş medeniyettir.

Akadca dili – Akad veya Asur Babil, antik Sami dillerini kullanırdı.

АДЦА́. Ödev.

I. Азта́арақэа ртак о́ырала инагзатэу́п.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Изаке́узеи áжэеинраала?
- 2) Изахьзу́зеи áжэеинраала áшэагаа?
- 3) Дызу́стадаз ра́пхъазатэй апоетéсса?

Şiir nedir?

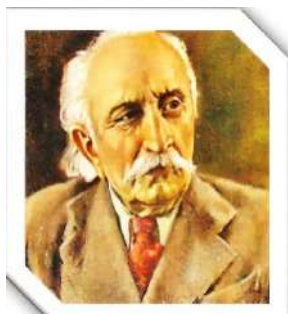
Bir şiirin ölçüm şekli nedir?

İlk şair kimdir?

2с.

№2. ДЫРМІТ ГӘЛІЯ
(1874-1960)

АңснЫ Жәлар рпоёт. «... сарá цшьЫшықәсеи
цшьЫмзи рáкәын ашкóлқәа ркны атцáра аны́стцоз,
иарá уйгыи инеицынкЫланы áкәымкәа ... Уй
áшьтахь, сарá ртцáццәас исыман ашәкәкәеи
аңстáзаареи», – иѡуán иарá.

Áжәеинраала бжыи тгáла иáцхьатәуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

СЫЦСАДГЫЛ

I

СЫхаара сыцсáдгыл,
Ыкалазеи, закәЫзеи?
Ыуцшаауази, иуцәЫззеи?
Абáс ўлахь зәиқәузеи?!

II

НхЫтцка ицáз угәырѡма,
Мшын нырцә Ыкоу уцъабóма?
СЫлашара, сыцсáдгыл,
Абáс ўлахь зәиқәузеи?!

III

Уахьцарáдоу цхóушьоума,
Ма даеакЫ гәнўгома?
СЫлашара, сыцсáдгыл,
Абáс ўлахь зәиқәузеи?!

Vatanım

I

Benim tatlı ülkem,
Ne oldu böyle sana?
Ne kaybettin de arıyorsun?
Neden bu kadar üzgünsün?!

II

Gidenler için mi üzölüyorsun,
Deniz ötesinin yasınımı tutuyorsun?
Nurum benim, canım vatanım,
Neden bu kadar üzgünsün?

III

Bilmediğine mi utanıyorsun,
Yoksa başka bir şikayetin mi var?
Işığım, canım vatanım,
Neden bu kadar üzgünsün?

Dırmıt Gulia

Abhazya halk şairi. "... Sadece dört yıl dört ay okul eğitimim oldu, o bile sürekli değildi... Ondan sonra öğretmenlerim kitaplar ve hayat oldu", – diye yazdı.

Ажээр: Ацсáдгьыл – ауабы дахьыз, дахьáааз атэ́ыла.

Нхытц – áшьха нхы́тцтэи атэ́ыла.

Мшын нырцэ – амшын на́ктэ́йрахьтэи а́фыкэ.

На́ктэ́йрахь – егь́йрахь, егь́й агáн áла.

Vatan – insanın doğup büyüdüğü yer.
Kuzey – dağların kuzeyindeki topraklar.
Deniz aşırı – denizin diğer tarafı.
Diğer Taraf – Diğer yön.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаара́кэа р́так о́ы́рала ина́гзатэ́уп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызúстада Дырмít Гэ́лы́а?
- 2) Иáхьзузеи иаагóу áжэеинраала?
- 3) Изызкúзеи арí áжэеинраала?

- 1) Dırmıt Gulia kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Áжэеинраала хо́ы́лаатэ́уп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Áжэеинраала ғы́рхэ́ала итцатэ́уп.

Şiiri ezbere öğrenin.

2с.

№3. ЙУА КОҒОНИА
(1904-1928)

Дийт Кәтол ақытан. Ўдсуа литературасы апоэма
ажанр ахы зкыз апоёт, ажурналист. «Ўбатаа Беслан»,
«Наџеи Мзаўчи», «Хмыч шәарыцаџ ныкәаџы» ухәа
апоэмакәа аабә иџйт. Дарә әжәлар рхәамтакәа шәатәс
ирымоуп.

Ймоуп әжәеинраалакәа: «Ўшәарыцаџ әшьха», «Ўзын тхы», «Ўзын
мшы», «Ўапынтәи әхәылбыгәха» ухәа. Анышә дамадоуп иқыта Кәтол.

Ўжәеинраала бжы тгала иәцхәтәуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

Са сзыцәшәџзи, хәаа сымам,
Сықәлеи сџызцәеи рацәаџзџуп.
Са сзыгәдүу сацхәа игылоуп,
Сымџа иәша цхәакә игџуп.

Са сыздыруа сџызцәа сымоуп,
Сгәы аздырхәтџоит цәгәа дарә.
Са сацсүоуп, са сгәы еицәкуам,
Сазыгәдүуп Адсынрә!

Niçin korkayım acım yok,
Akranlarım arkadaşlarım oldukça çok.
Gururum önümden gidiyor,
Doğru yolum ileridir.

Beni tanıyan arkadaşlarım var,
Beni çok cesaretlendiriyorlar.
Ben Abhazım, cesareti sarsılmaz,
Gururumsun Apsınra!

İua Koğonia

Kutol köyünde doğdu. Abhaz edebiyatında şiirin öncülüğünü yapan şair ve gazetecidir. Sekiz şiir yazdı: “Abata Beslan”, “Nave ve Mzauchi”, “Gezgin Avcı”. Sekiz eser yazdı. Eserleri halk masallarına dayanmaktadır.

Şiirleri: “Avcı ve Dağı”, “Kış Gecesi”, “Kış Günü”, “Bahar Akşamı”. Mezarı köyündedir.

Ажээр: Ажурналист – адырратара еизызго, аус адызуло, ауаа ирызназго азанаа́туаѿ.

Ақәла – қарала иуақаро́у, уа́кара зхы́тцуа.

Азыгәдұра – акы азы агәы адұра, азҳарá.

Gazeteci – Araştıran, haber toplayan, haberci.

Yaşıt – aynı yaştaki biri.

Gurur – bir şeyden gurur duymak.

АДТЦА. Ödev.

I. Азтцаарақәа ртак ѿыралә инагзатәу́п.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустәда Йуа Коғониа?
- 2) Изызкүзеи ары ажәеинраала?

1) İua Koğonia kimdir?

2) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажәеинраала хѿылаатәу́п.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Иааго́у ацәаҳәақәá рышәагаа схемала иарбатәу́п.

Bu dizelerin dağıtım şemasını gösterin.

Са сзыгәдұу сәцхәа игы́лоуп,

Сымѿа иа́ша цхьа́ка́ иго́уп.

2с.

№4. ШЪАЛУА ЦӘБИЦЬБА (1912-1987)

Дийт Тамшь ақытан. Зқы жәшәи җәжәй жәохә шықәсә рзы (1935), аинститут ахцатәи акүрс акны дыштәаз, дбаандаҗыртәит. Харада ахара йдцаны, Сйбрака дахыргоит.

Егышихарамыз шыақыргылыны, Ацсныка ахынхәра азын ибуит зқы жәшәи җәжәй жәицшь шықәсә рзы (1954). Акәа ашьхараҗ, ашәкәыҗәцәа реихараҗык анышә иахьамадоу, дышьтәуп.

Ажәеинраала бжы тгала иацхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

СХӘТӘБІ ХАТЦА

Иацәипш дырҗәггых иахьаггы,
Азыжь ду, ацха зху,
Сныркьейт ашырхәа, сыбтәаит,
Схәыцра иалоу, исгәыблұ.

Истахұп сарә быстәызарц,
Даара бзйа бызбауейт.
Иахьа-уатәы хәа сыргәыгуа,
Сахьбыргәакуа сгәы цнажәбит.

Ас мацáра уажəшьтá сзáхəом,
Уáха сýлшо сýказам.
Еилыргáк иахьá исаҳáроуп,
Уáха цсýхəа сýмазам.

Схəатəбý хатцá, ґа сýмтáуа,
Уаанзéицш ус санынбýжь,
Схынҳəнý áцҳаґы санныéилак,
Нýрцəка сзýршам уý азыжь!

Şalua Tcuicba

Tamş köyünde doğdu. Bin dokuz yüz otuz beş yılında (1935) Enstitünün üçüncü yılında tutuklandı. Haksız yere suçlandı ve Sibirya'ya sürgün edildi.

Suçsuz olduğu anlaşıncı 1954'te Abhazya'ya dönmesine izin verildi. Yazarların çoğunun gömüldüğü yere, Sohum da yazarların defnedildiği tepeliğe gömüldü.

Sözüme inan
Ve bugün yine,
Üzerinde köprü olan büyük nehri,
Geçiverdim hızlıca,
Düşücelerimin içindeki sevdam.

Benim olmanı istiyorum,
Seni çok seviyorum.
Bugün yarın diyerek,
Oyalaman kalbimi parçalıyor.

Artık böyle yapamıyorum,
Başka gücüm kalmadı.
Bugün cevap duymalıyım,
Başka bir çarem yok.

Sözüme inan ve güven,
Önceki gibi bırakırsan,
Köprüye geri döndüğümde,
Geri gidemem nehri geçip!

Ажээр: Ахэатэы – атаххарá, агэáхэа, агэы зызхыá акы.

Агэáхэа – агэáхэара úзто.

Азхьрá – акы азгэáкpa.

Азыжъ – азыас акны азы тачны иахьыкоу атыц.

Азыас – ииасны ицó азы ду.

İtaat istemek – itaat etmektir.

Arzu – istek, dilek, özlem.

Özlem – bir şey yüzünden acı çekmek.

Gölet – nehirde bol su bulunan bir yerdir.

Nehir – akan büyük bir su kitlesi.

АДЦÁ. Ödev.

I. Азцаáрақэа ртак ы́рала инагзатэ́уп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызúстада Шьáлуа Тэы́цьба?
- 2) Иáхьзузеи ары́ áжэеинраала?
- 3) Изызкúзеи ары́ áжэеинраала?

- 1) Şalua Tcuicba kimdir?
- 2) Bu şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiirin konusu nedir?

II. Ўжәеинраала хәылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Ўжәеинраала ахызқақәа әләаатәуп.

Şiirdeki sözcüklerden isim gruplarını yazın.

IV. Иаагәу ацәахәақәа рышәагаа схемала иарбатәуп.

Bu dizelerin dağıtım şemasını göster.

Иацәицш дырәегьых иахьагьы,
Азыжь ду, әцҳа зху,
Снырқьейт ашырқәа, сыбтәаит,
Схәыцра иәлоу, исгәыблү.

2с.

№5. БАГРÁT ШЫ́ЫНҚӘБА
(1917-2004)

Аңсны́ Жәлар рпоёт. «Иахьягьы́ ихаазá сгәы́
йқәыѿеит, ұсқан сгәы́ зырхытхытуаз, аңхьарцәи
ачамгәы́ри рыбжьы́. Арá нтә́ашьа ры́мамызт
áцуфарақәа, ахьзыртәрақә́а, áжәабжьқәа.

Убáрт рóуп рáңхьаза, сыңс́тáзара а́кыркы́
зырхә́йхәыз, сы́бла хы́зтыз, сә́ы зырцә́ажәаз», – иѿуáн иарá.

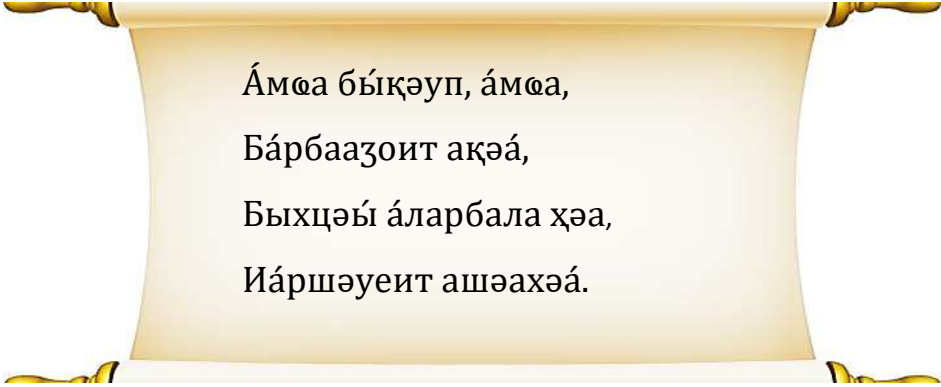

Áжәеинраала бжы́ы т́гáла иáңхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

Иау́йт ақә́а кы́дтәан,
Аѿáрқәа кашы́т,
Ус áңта жә́па нкы́лтәан,
Ца́ка́ áмра лаңшы́т.

П́хәы́збак áмѿа ды́қәлан,
Дне́иуан ды́ццаку́а,
Лыхцә́ы баазы́жжы́ран,
Иахьы́кәкә́он ақә́а.

Лы́бла а́тышам-ша́мра,
Иа́хагьы́ иты́ңхó,
У́й дры́цхашья́н áмра,
Ицóит илха́ңхó!

Амџа бѣқәуп, а́мџа,
Бѣрбаазоит ақә́,
Быхцѣ́ы а́ларбала ҳә́,
Иѣршә́уеит ашә́ахә́.

Bagrat Şinkuba

Abhazya halk şairidir. “Apğertsa ve Açamgur sesi hala kalbimde tatlı bir şekilde yankılanıyor. O zamanlar beni heyecanlandıran bir şey buydu. Burada bilmecelerin, övgü ve yergilerin, hikayelerin sonu yoktu.

Beni harekete geçiren, canlandıran gözlerimi açan, beni konuşturan onlardı”, – diye yazdı.

Yağmur yağdı gök yarılırcasına,
Sular seller oldu taşı,
Sonra kalın bir bulut delindi,
Güneş aşağı baktı.

Bir genç kız yola çıktı,
Hızlıca geliyordu,
Saçları ıslak,
Yağmur süzülüyordu.

Gözlerinin parıltısını,
Dahada, ısıtarak,
Ona acıyan güneş,
Onu ısıtarak gidiyor.

Sen yoldasın, sen yolda,
Islatıyor seni yağmur,
Saçını kurutasın diye,
Işıklarını gönderiyor.

Ажээр: **Ацуфара** – маанала ихэбу ажэаха.

Амаана – ыргызмалны ихэбу, ыкатоу.

Ахьзыртэра – ғапыц жэеинраалала арцъара ма арехэара.

Архэыхэра – акыркы ағы ашьта алздаз.

Ааар – амш цэгъа ашьтахъ амѡаду ианыланы инеиуа азы хэашь.

Bilmece – bir şeyi doğrudan söylemeden ipuçları ile anlatmak.

Amaana – kinayeli söz fiil.

Saçmalık – sözlü iftira, komik veya övgüdür.

Gırtlak bölümü – boğaz üzerinden bir yol oluşturma.

Yoğun yağmur suyu – kötü hava koşullarından sonra sokaklardan akan sel.

АДЦА. Ödev.

I. Азцаарақа ртак ѡырала инагзатэуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустада Баграт Шьынқэба?
- 2) Изыкүзеи иаагоу ажэеинраала?

- 1) Bagrat Şinkuba kimdir?
- 2) Bu şiirin konusu nedir?

II. Ажэеинраала хѡылаатэуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Ажэеинраала цырала ишатэуп.

Şiiri hecelere göre bölün.

2с.

№6. ИВАН ТАРБА
(1921-1994)

Дийт Баслахэ ақытан. Ёдсуа шэкэбѳѳы, апоёт.
Иѳуан ажэеинраалақэа, апоёмақэа, ароманқэа.

Ймоуп ароманқэа: «Амра ҳарá ҳѳы игылоит»,
«Идыру ахыз», «Сан лыблақэа». Акэа ашьхараѳ,
ашэкэбѳѳцэа реихараѳык анышэ иахьамадоу,

дышьтѳуп.

Ажэеинраала бжыы тгала иацхьатѳуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

СБЫЗШЭА
(ацыцтэахá)

Абжыы ссир ахѳуп ахьхьақэа,
Сышьхақэа ркынтэ илашьтѳуп,
Иныжыны бызшэак ахь сызхьақэуам,
Са сзықэа имариѳуп, иласѳуп.

Иарáлоуп ўсгыы сышхэбѳцуа,
Сгэы итáскуа аанмыжкэан изхэѳ,
Сбызшэа ссир, амбатэза зхытцуа,
Абжыыцқя еицáмкуа изхѳу.

Сбызшэа хазына, зда сахэартам,
Са исыцииз, насыпцны исыниáз,
Сгэы áмаза хтыгас иансыртá,
Ҳаицры́мшэо назáза ҳаимáз!

İvan Tarba

Baslah köyünde doğdu. Abhaz yazar ve şair. Şiirler, manzum şiirler ve romanlar yazdı.

Romanları: “Güneş bizde doğar”, “Bilinen İsim”, “Annemin Gözleri”. Yazarların çoğunun gömüldüğü yere, Sohum dağlarına gömüldü.

Dilim
(Bölüm)

Harika bir sesi var,
Dağlarımdan aşağı inmeli,
Bırakıp başka bir dile bakamam,
Benim için basit ve kolay.

Onunla düşünüyorum,
Kalbmimdekini eksiksiz söyleyebiliyorum,
Güzel dilim, kadim dilim,
Temiz sesleri zengin dilim.

Dilim, hazinem, sensiz bir hiçim,
Benimle doğup kaderimsin,
Kalbimdeki sırların anahtarısin,
Sonsuza dek birlikte olalım!

Ажээр: Амбатэза – даара акырза зхытца.

Ахазына – даараза ибзйоу.

Kadim – çok eski.
Hazine – büyük servet.

АДЦА. Ödev.

I. Азцаарақәа ртак ыралә инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Ив́ан Т́арба?
- 2) Изыкúзеи ар́и аж́еинраала?
- 3) Изеипшр́оузеи абызш́ә́ иах́оу абж́ь́ы?

- 1) İvan Tarba kimdir?
- 2) Bu şiir ne hakkındadır?
- 3) Dilin sesi nedir?

II. Ажэеинраала хобылаатэуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Иаагóу ацэахэақэа рышэагаа схэмала иарбатэуп.

Şiirdeki dizelerin dağıtım şemasını göster.

Абжы́ы ссир ахóуп ахьхьа́хэа,
Сы́шьха́қэа ркы́нтэ илашьт́уп,
Ины́жны бызшэ́ак ахь сызхьа́хэуам,
Са сзы́хэа имариóуп, иласу́п.

IV. Ажэеинраала ырхэ́ала итцатэуп.

Şiiri ezbere öğrenin.

2с.

№7. АЛЫҚЫСА ЦЫОНУА
(1920-1989)

Дийт Члоу ақытан. Аңсуа поёт, апрозайк, айтага.
Аңынцтылатә еибашьра дүзза далахэын. Жәохә
инареиханы аҗәеинраалақәеи, апоёмақәеи, апрозатә
өымтақәеи реизгақәа дравторуп.

Ймоуп айзгақәа: «Ашьыжътәи ашәахәақәа»,
«Аңсәдгьыл ахызала», «Атоуба», «Ашьеи абзйабареи». Ақәа ашьхараф,
ашәкәыцәа реихарафк анышә иахәамадоу, дышьтоуп.

Аҗәеинраала бжы тгала иацхьатәуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

Хаңсәдгьыл ҳахьйзоуп,
Уй хан иахзылөйзоуп,
Ха ҳзыҳәан уй ейгьу,
Нас иәрбан җакы?

Хаңсәдгьыл ҳзаазәзоуп,
Разкы мөа ҳзырбәзоуп,
Уй ауп гәыбылрала,
Ҳаишьцәәзтәыз зегьы.

Ишәтуейт ҳа хаңсәдгьыл,
Иҳахьчөит уй ҳаңсы адкыл,
Хаңсәдгьыл ҳаңсеиңш,
Иаабөит есқьынгьы.

Vatanımız doğduğumuz yerdir,
O annemizin yazdığıdır,
Bizim için en iyisidir,
Öyleyse niçin başka yer?

Vatanımız bizi yetiştirendir,
Kaderimizi gösterendir,
Odur yüreğimizi tutuşturan,
Herimizi kardeş yapan.

Vatanımız çiçek açacak diye,
Koruyacağız son nefesimize dek,
Vatanımızı canımız gibi,
Göreceğiz sonsuza dek.

Хаҗса́дгьыл хазы́ноуп,
Хаҗса́дгьыл азы́ноуп,
Ау́с ду ха́иаа́иуа,
Изка́хтəо хаҗхзы́.

Хаҗса́дгьыл лаша́ра,
Иахна́тоит гəазха́ра,
Уиáла еиты́тцуеит,
Ха ха́мчи ха́лшеи!

Vatanımız bir hazinedir,
Vatanımız içindir,
Büyük işlerin üstesinden gelmek,
Onun için terlemek.

Vatanımızın aydınlığı,
Cesaretimizin kaynağı,
Onunla büyür,
Gücümüz kudretimiz!

Alıkisa Conua

Çlou köyünde doğdu. Abhaz şair, düzyazı yazarı ve çevirmendir. Büyük Vatanseverlik Savaşı'nda (2.Dünya savaşı) savaştı. On beşten fazla şiir, manzum şiir ve düzyazı yazarıdır.

Eserleri: "Sabah Işınları", "Vatan Adına", "Yemin", "Kan ve Aşk". Mezarı Yazarların çoğunun gömüldüğü yer olan, Sohum dağlarının eteklerindedir.

Ажəар: Ацы́нцътəылатə еибашьра́ дүзза – 1941-1945

шықəсақəа рзы Асовəт Еидгы́леи Гермáниеи рыбжьа́ра
йказ áибашьра.

Áизга – арфе́иáмтақəа еизганы́ изну́ ашəкəы́.

Büyük Vatanseverlik Savaşı – 2.Dünya savaşı
Koleksiyon – eserlerin toplanması.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақаа ртак ыырааа инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Алықса Цьонуа?
- 2) Изызкүзеи ары әжәеинраала?
- 3) Изакеүзеи ҳақсадгғыл ҳарá ҳзы?

- 1) Alıkisa Conua kimdir?
- 2) Bu şiirin adı nedir?
- 3) Bizim için vatan nedir?

II. Әжәеинраала ҳылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Әжәеинраала ақатқарбақәá әлааатәуп.

Şiirdeki fiiller yazınız.

IV. Әжәеинраала ғырхәáла итатәуп.

Şiirin temel sözlüğünü yazınız.

2с.

№8. ЛЕУАРСА КЭЫТЦНІА
(1912-1941)

Дийт А́тара ақы́тан. А́цсуа поёт. А́цбы́нцътэылатэ
еибашьра́ дү́ззафы дта́хэит. Зқы́и жэшэи фы́нџажэи
жэохэ шықэсазы́ (1955), ифымта́қэа хаз то́мкны
иты́тцуеит.

Ймоуп а́жэеинраала́қэа ре́изга «Аамта́ бзі́а»;
апо́ема́қэа: «Шьяриза́н», «Дау́р».

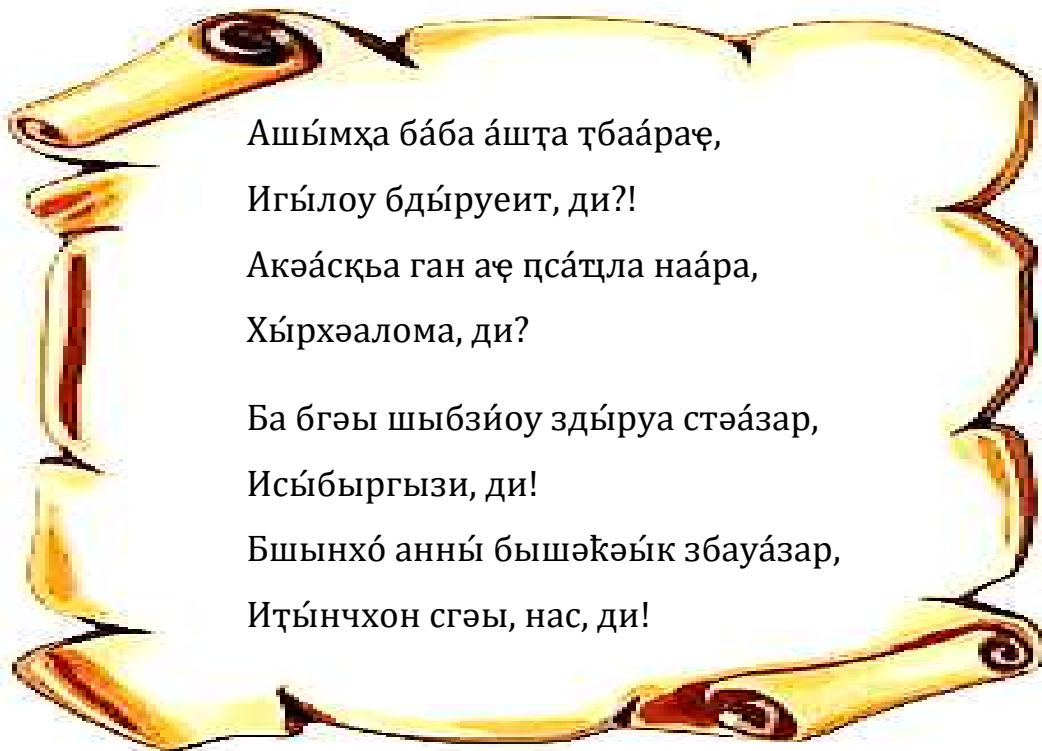
А́жэеинраала́ бжы́и тга́ла иа́цхьатэуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

Бхы-бгэы азхауа́ма, а́шта бто́ума,
Афны́ быфно́ума, ди?
Уахи́-ени гэашэ́ базыцшы́и бтэало́ма,
Санне́иуа бба́рцаз, ди?

Ба бгэы шыбзі́оу зды́руа стэа́зар,
Исы́быргызи, ди!
Бшынхо́ анны́ бышэкэ́ык збауа́зар,
Иты́нчхон сгэы, нас, ди!

Ашо́ура аны́цэгьоу а́тцла шэшьы́раф,
Цшахь́ бы́суа бтэа́зар, ди,
Ишы́ббац е́ицш, нахьхы́и амшы́н аф,
Ибба́ртоуп а́гба, ди!

Ашы́мха ба́ба а́шта т́баара́,
Игы́лоу бды́руеит, ди?!
Акэ́асқа ган а́е цса́тцла на́ара,
Хы́рхэало́ма, ди?

Ба бгэ́ы шыбзы́оу зды́руа стэ́азар,
Исы́быргы́зи, ди!
Бшынхо́ анны́ бышэ́кэы́к збау́азар,
Иты́нчхон сгэ́ы, нас, ди!

Leuarsa Kutznia

Atara köyünde doğdu. Abhaz şair. 2. Dünya Savaşında öldü. 1955 yılında yazıları ayrı bir cilt olarak çıktı.

“Zaman” adlı bir şiir kitabı var; manzum şiirleri: “Sharizan”, “Daur”.

Gönlün huzurlu, bahçedemisin,
Yoksa evde misin anne?
Gece gündüz beklediğin kapıdamısın,
Geldiğimi görebilmek için anne?

İyi olduğunu bilsem,
Ne isterim başka anne!
Seni yazan bir mektup görsem,
Yüreğim huzur bulur o zaman anne!

Sıcakta bir ağacın gölgesinde,
Oturuyorsan rüzgarın esintisinde anne,
Gördüğün gibi, orada denizde,
Baktığın büyük gemide anne!

Koca avluda karayemişi,
 Duruduğu yeri biliyorsun anne?!
 Binanın yanındaki eğri gökнар,
 Yine başını eğiyor mu anne?

İyi olduğunu bilsem,
 Ne isterim başka anne!
 Seni yazan bir mektup görsem,
 Yüreğim huzur bulur o zaman anne!

Ажээр: Шьаризан – аңхэыс хъзы.

Даур – ахатца хъзы.

Ашымха – зыбгыы ахэшэ алырхуа, зшэыр рфо атцла,
 алатын хъзы «*Prúnus laurocérusus*».

Ди – ан, сан.

Sharizan – kadının ismi.
 Daur – erkek ismi.
 Karayemiş – Latince adı "*Prúnus laurocérusus*"
 olan bir tür meyve.
 Di – anne, annem.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақэа ртак ыыралэ инагзатэуп.

Soruları yazılı olarak cevaplyın.

- 1) Дызустэда Леуарса Кэытцниа?
- 2) Изызкузеи ары ажэеинраала?

- 1) Leuarsa K'utznia kimdir?
- 2) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажэеинраала хыблаатэуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Ажэеинраала азтааратэ такы змоу ажэақэа алааатэуп.

Olumsuzluk anlamı taşıyan kelimeleri yazınız.

№9. ЛЕОНТИ ЛАБАХЭУА
(1912-1938)

Дийт Рэка ақытан. Аңсуа поёт. Харада ахара йдтаны
дырзын. Зқы жәшәи ы́нџажәи жәаа шықәсá рзы
(1958), иты́тцит иџымтақәа рэизга.

Иџуán ажәеинраалақәеи апоёмақәеи.

Ажәеинраала бжы тгала иа́цхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

АИ́АША

Бжы џныџуамызт, бжы џныџуамызт,
Сла́мпа а́рла илашауán.

Сыгәты́хақәа уцсы́ шыа хәа рхә́омызт,
Схә́йцра мшы́нха еилашуán.

Исы́црán уй мцабз қьоуқьа́дха,
Схә́йтцә́й-хә́йтцәу́а а́мца скуán.

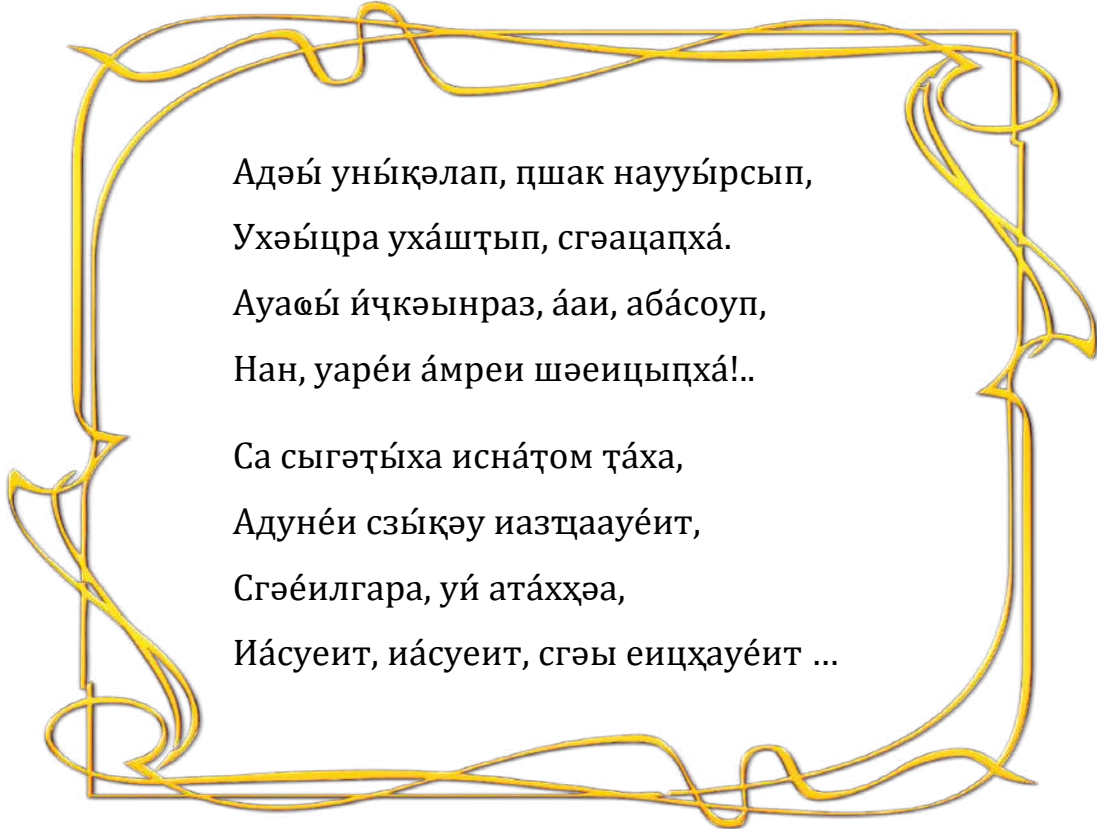
Асто́л йқә́ыз са́цхьа иқьаа́дха,
Уйгы́ смы́хәо, сғы́азкуán ...

– Нан, баба́коу, нан, бѣ́йха ...

– Нан, иу́хьзеи, нан, азы́ ыжә!

На́сгы уа́қәтәа, нан, хѣ́йхәа,

Хә́и, сага́ндаз уán аны́шә!

Адэ́бы уны́қәлап, цшак науу́ырсып,
Ухэ́ыцра ухаштып, сгәаца́цхә.
Ауаф́ы йцкэ́ынраз, а́аи, абáсоуп,
Нан, уаре́и а́мреи шәеи́цыцхә!..

Са сыгә́ты́ха исна́том та́ха,
Адунéи сзы́қәу иазта́ауэит,
Сгә́еилгара, у́й ата́ххәа,
Иáсуеит, иáсуеит, сгә́ы еи́цхәуэит ...

Leonti Labakhuua

Reka köyünde doğdu. Abhaz şairidir. Haksız yere suçlandı ve öldürüldü. 1958 yılında Çalışmalarının bir derlemesi yayınlandı.

Şiirler ve manzum şiir yazdı.

Gerçek

Sessizdi, sessizlikti,
Lambam güçlkle yanıyordu.
Korkularım dinlen artık demiyordu,
Düşüncelerim derya gibi köpürüyordu.

Yakıyordu beni bu ateş cayır cayır,
Kıvıranak yanıyordum.
Masadaki kağıt, önümde,
O da yardım edemedi, dağıldım...

– Anne, neredesin anne, uyan?
– Yavrum ne oldu? Yavrum su iç!
Sonra bin gri atımıza,
Götürse yavrum beni toprağa!

Dışarı çık biraz hava al,
Düşüncelerini unutursun, kalbimin anahtarı.
İnsanın gençliği, evet, böyledir,
Yavrum, sen ve güneşle ısıtınız!..

Kalbim bana huzur vermiyor,
Niçin yaşıyorsun diye soruyor,
Kalbim hızlıca,
Vuruyor, vuruyor kalbim sıkışıyor...

Ажээр: Алампа – арлашага.

Акьюуқбад – ағғырқьхға ейбаку амца гәгға.

Астол – айшға, ауаа зыдтәало, акрызқәырфо аһнымағға.

Lamba – Işık kaynağı.

Kioukiad – parlak yanan güçlü ateş.

Masa – yemek yenebilen mobilya.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақға ртак ыыраала инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустада Леонти Лабәхәуа?
- 2) Иахьзузеи ары әжәеинраала?
- 3) Изыкүзеи ары әжәеинраала?
- 4) Йлхәазеи ан?

- 1) Leonti Labakhuua kimdir?
- 2) Bu şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?
- 4) Anne ne dedi?

II. Әжәеинраала хәылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Әжәеинраала ажээр хадә алаатәуп.

Şiirin temel sözlüğünü yazınız.

2с.

№10. ҚҰААЗЫМ АГӘМАА
(1915-1950)

Дийт Ғәада ақытан. Ақсуа поёт, апрозаик,
айтаға.

Ақыынцызтылатә еибашыра дұзза далахын.
Иәуан әжәеинраалақәа, апоёмақәа. Иәымтақәа
реизгақәа тытхьейт. Ймоуп аповест «Абаандағы»,
апиеса «Адгьыл ду». Ақәа ашьхарағе, ашәкәыәәцәа реихарафык анышә
иахьамадоу, дышьтәуп.

Әжәеинраала бжы тғала иацхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

АСОЛДАТ ИХАТГӘЫН

Ахә акәәпра аиатәарағе,
Ацшә ахьтәыуа уахынла,
Хатгәынк гылоуп амацара,
Икәаббушәа лағырзыла.

Солдатк дыцәоуп, дөыһазом,
Иән дылбашам шыта иарә.
Иахьә урт еицәыхароуп,
Ирыбжьами адамра.

Азáза анлéиуа ацсабáраф,
Ахатгэ́ын агэ́ы ины́қэтэ́алоит,
Иáкэша игы́лоу ацсагэ́ара,
Ан ры́цха дны́қэтэ́алоит...

Áмра цáра náлацхар,
Азáза ны́қэбоит ахэ́афы,
Ан ика́лтэо áлағырз,
Иазы́рбáшам ус акы́...

Kazım Agumaa

Gwada köyünde doğdu. Abhaz şair, düzyazı yazarı ve çevirmendir. Büyük 2. Dünya savaşında savaştı.

Şiirler ve manzum şiirler yazdı. Eserlerinin derlemesi yayınlandı. Eserleri "Mahkum" uzun hikaye, "Büyük Dünya" piyes. Yazarların çoğunun gömüldüğü yere, Sohum dağlarına gömüldü.

Askerin mezarı

Yeşil bir höyüğün üzerinde,
Rüzgarlı bir gecede,
Yalnız bir mezar duruyor,
Gözyaşıyla yıkanmış gibi.

Asker uyuyor, uyanmayacak,
Annesi onu bir daha görmeyecek.
Bugün birbirlerine çok uzaklar,
Aralarında bir mezar var.

Çiy yere düştüğünde,
Mezarın kalbine kalbe damlıyor,
Çebeçevre tabiata,
Zavallı anne oturuyor...

Güneş ıstırsa biraz,
Çiy kurur tepede,
Annenin döktüğü gözyaşlarını,
Hiçbir şey kurutmayacak...

Ажээр: Асолдат – аруаџ.

Ахатгэын – анышэынтра иахадыргыло абака.

Адамра – ацсы изкны ицырко адгылтыц, дахытаржуа.

АДЦА. Ödev.

Asker – ordu mensubu
Mezar Taşı – mezara dikilmiş taş.
Mezar – ölünün gömüldüğü yer.

I. Азцаарақаа ртак ыырал а нагзатэуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустада Қыазым Агэмаа?
- 2) Иахьзузеи ары ажэеинраала?
- 3) Изыкүзеи ары ажэеинраала?

- 1) Kazım Agumaa kimdir?
- 2) Bu şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажэеинраала хылаатэуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Ажэеинраала ахызкақаа алаатэуп.

Şiirdeki isimleri yazınız.

2с.

№11. ОҒАР ДЕМЕРҶИҶА
(1910-1939)

Дийт Оғарá ақытан. Áцсуа поёт, апублицýст.
Ғажәй жәба шықәсá анихы́тцуаз, машә́йрла дтахéит.
Зқыи жәшәи ҒынҒажәи зéижә шықәсá рзы (1959),
иты́тцит ирґи́амтақәа рéизга «Áжәеинраалақәеи
астатиакә́еи».

Áжәеинраала бжыы тғала иа́цхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

Баацши́! Бара́ ибéиғьу ды́кам сҳәауáм,
Саргы́ бзи́арас исы́лоу егьы́ббауáм,
Адунéи зегьы́ азә́и изшáм,
АуаҒы́ ийбауагьы́ зегьы́ итаххауáм.

Амрахә́ага éицш бкач́ауáм,
Ацә́ымзацшь éицш ба бы́цхауáм.
Ацы́с мҒас асáхьа ты́бхуáм,
Ахá, ба ибéиғьу са дызбауáм.

Сара́ быста́ххéит, бзи́а бызбóит,
Ба бсы́мгаргы́ сгә́и иауáм.
Мап аны́бхәагьы́ ицә́гьарахóит,
У́скан мари́ала ҳа ҳаилгауáм.

Otar Demircipa

Othara köyünde doğdu. Abhaz şair, denemecidir. 29 yaşındayken bir kazada öldü. 1959 yılında “Şiirler ve Makaleler” adlı eseri yayınlandı.

Senden iyisi yok demiyorum,
Sende benim iyi taraflarımı görmüyorsun,
Dünya bir kişi için yaratılmadı,
İnsan gördüğünü istemez.

Güneş gibi parlamıyorsun,
Mum gibi sıcak değilsin.
Uçan kuşu çizemiyorsun,
Ama senden iyisini göremiyorum.

Seni istiyorum, seni seviyorum,
Seni alamasan kalbim dayanmaz.
Yok dediğin gün kötü olur,
Ayrılmamız kolay olmaz.

Ажээр: Астатиа – акыыцхь ианыло, мыцхэби идүүм үсумта.

Апублицист – агазэти ажурнали рзы астатиақэа зыоуа.

Makale – basılı, çok büyük olmayan çalışma.

Halkla İlişkiler uzmanı – gazete ve dergiler için makale yazarı.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақэа ртак ыырал анагзатэуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустада Отар Демэрцыца?
- 2) Изыкүзеи наагбу ажэеинраала?

- 1) Otar Demercipa kimdir?
- 2) Bu şiir ne hakkında?

II. Ўжәеинраала хәылаатәуп.

Ҷири yeniden yazınız.

III. Ўжәеинраала амáпкра азырбó әжәақәа әләаатәуп.

Olumsuzluk anlamı taşıyan kelimeleri yazınız.

IV. Ўжәеинраала ахьызкақәа әләаатәуп.

Ҷиirdeki isimleri yazınız.

2с.

№12. АЛЫҚЫСА ЛАШӘРІЯ
(1927-1959)

Дийт Кәтол ақытан. Аўс иуан Ацсны́ ашәкәбѣцә
Рейдгыла аўсбарта амазаны́кәгаѣыс.

Ймоуп әжәеинраалақәа: «Смал», «Ацсны́ка», «Сарѣи
аацынреи», «Сѣызцә рахь», «Хаштра зқәым» ухәа.
Аны́шә дамадоуп иқы́та Кәтол.

Әжәеинраала бжыы тгала иацхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

Даниуа зегы́и ие́игәырғьоит ауаѣы,
Ацсаба́ра иа́цхьа ихы́рхәоит асаара́,
Аха́ ирзы́рхәахьоузеи нас ша́каѣы,
Дмиза́р еи́гын хәа хара́!

Мап!

Ауаѣы ды́канатц мрәшә́ дыцхала́роуп,
А́мреицш ихы́-иѣы́ цқьаза́,
Данцсуа́тцәкьагы́, ицсы́ мратца́с ита́шәа́роуп,
Жәлар ргәаѣы́ дынха́ртә длашаза́!

Alıkisa Laşuria

Kutol köyünde doğdu. Abhazya Yazarlar Birliği'nin sekreteri olarak çalıştı.

Şiirleri: "Zenginliğim", "Ben ve bahar", "Arkadaşlarıma", "Unutulmaz", "Abhazya'ya" ve diğerleri. Kutol köyüne gömüldü.

İnsan doğunca herkes sevinir,
Doğa onun önünde eğilir,
Nicelerine için de denmiştir,
Keşke doğmasaydı diye!
Hayır!
İnsan Güneş gibi sıcak olmalı,
Güneş gibi yüzü aydınlık,
Ölürken de ruhu güneş gibi batmalı,
Aydınlık kalmalı İnsanların aklında!

Ажээр: Асаарá – цака, адгьыл афы.

Zemin – yer, taban.

АДЦА. Ödev.

I. Азцаарақәа ртак ыыралә инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Алықьса Лашәрия?
- 2) Изызкүзеи иаагбу әжәеинраала?
- 3) Ыкартозеи зегьы ауафы даниуа?
- 4) Ыканаттозеи ацсабара ұскан?
- 5) Ишқарзырхәои шақафы?

- 1) Alıkisa Laşuria kimdir?
- 2) Bu şiir ne hakkındadır?
- 3) Bir kişi doğduğunda herkes ne yapar?
- 4) O zaman doğa ne yapacak?
- 5) Birçokları hakkında nasıl diyorlar?

II. Әжәеинраала хәылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Әжәеинраала ацынгылақәа әләаатәуп.

Şiirdeki zarfları yazınız.

2с.

№13. ЦИЧИКО ЦЬОНУА
(1915–1975)

Дийт Цлоу ақытан. Ацъынцътэылатэ еибашьра
дúзза дáлахэын. Акырынтэ áхэрақэа ибуит, ахá
аиаáира амш аенынза деибашьуán.

Ирацэán áибашьра иазкны́ йѳуаз. «Афронт акны́
акы схáштызшэа, сгэы хьáауеит...», – иѳуán иарá. Áкэа

áшьхараѳ, ашэкэыѳѳэа реиҳараѳык анышэ иахьáмадоу, дышьтóуп.

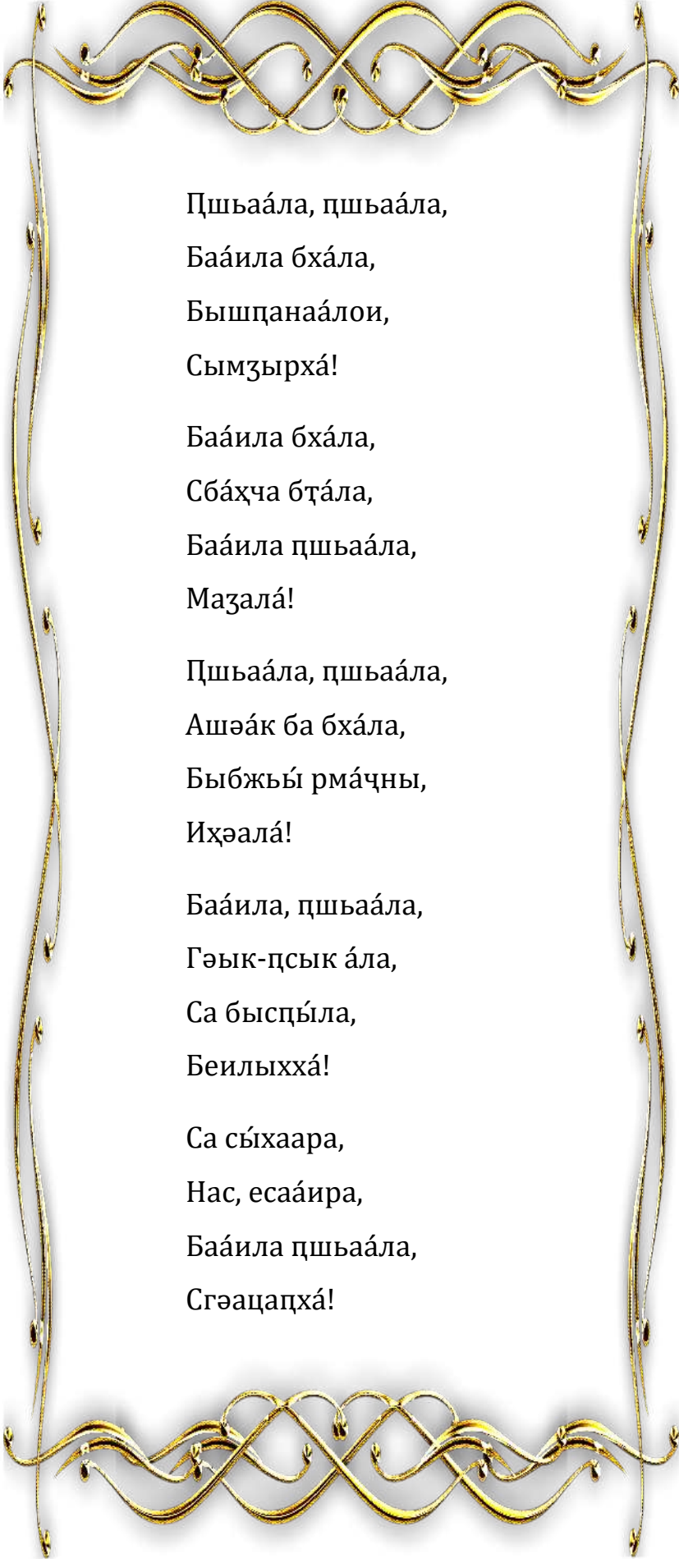
Áжэеинраала бжы́ тгáла иáцхьатэуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

ЦШЬА́ЛА, ЦШЬА́ЛА

Цшьяáла, цшьяáла,
Цшьяáла, цшьяáла,
Баáила бхáла,
Беилыххá!

Са сы́хаара,
Нас, есаáира,
Баáила цшьяáла,
Сгэацацхá!

Цшыа́ла, цшыа́ла,
Баа́ила бха́ла,
Бышцанаа́лои,
Сымзырха́!

Баа́ила бха́ла,
Сба́хча бта́ла,
Баа́ила цшыа́ла,
Мазала́!

Цшыа́ла, цшыа́ла,
Ашэа́к ба бха́ла,
Быбжы́ы рма́чны,
Иха́ла!

Баа́ила, цшыа́ла,
Га́ык-цсык а́ла,
Са бысца́ла,
Беилыхха́!

Са сы́хаара,
Нас, еса́ира,
Баа́ила цшыа́ла,
Сгеаца́ха!

Çiçiko Conua

Çlou köyünde doğdu. 2. Dünya savaşında savaştı. Birçok kez yaralandı, ancak zafer gününe kadar savaştı.

Savaş hakkında kapsamlı yazılar yazdı. "Bir şeyi unutmuş gibi, kalbim sızlıyor...", - diye yazmıştı. Yazarların çoğunun gömüldüğü yere, Sohum dağına gömüldü.

Yavaş, yavaş
Yavaş, yavaş,
Yalnız gel,
Güzelliklerinle!

Tatlım benim,
Sonra, her seferinde,
Yavaşça gel,
Kalbimin anahtarı!

Yavaş, yavaş,
Yalnız gel,
Nasıl yaklaşıyorsun,
Avluma!

Kendin gel,
Bahçeme gir,
Yavaşça gel,
Gizlice!

Yavaş, yavaş,
Bir şarkıyı,
Sessizce söyle,
Şarkı söyle!

Gel yavaşça
Açık kalbinle,
Çık karşıma,
Güzelliklerinle!
Tatlım benim,

Her zaman
Gel, yavaşça,
Kalbimin anahtarı!

Ажээр: Афронт – айбашьра ацэахэа.

Агэацацхэ – агэазырхэга.

Есааира – иахэ-иахэ.

Cephe – savaş bölgesi.
Kalbin anahtarı – sevgilim, aşkım.
Her seferinde – devamlı, hep.

АДЦА. Ödev.

I. Азцаарахэ ртак ыыраа инагзатэуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустэада Цичико Цьонуа?
- 2) Иахьзузеи иаагбу ажэеинраала?
- 3) Изыкзузеи ари ажэеинраала?

- 1) Ç'iç'iko Conua kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажэеинраала ыырхэала итатэуп.

Şiiri ezbere öğrenin.

III. Иаагбу ацэахэахэа рышэагаа схэмала иарбатэуп.

Bu dizelerin dağıtım şemasını göster.

Цшыаала, цшыаала,
Бааила бхала,
Бышцанаалои,
Сымзырхэ!

2с.

№14. КЫРШЬАЛ ЧАЧХАЛИА (1918-1970)

Дийт Цақэашь ақытан. Аңсуа поёт. Аңсуа школ акны аус иуан. Аңсуа бызшэеи алитерату́рей диртён. Жэохэ (15) инарейхань а́жэеинраалақэа реизга ймоуп.

Асатіратэ жэеинраалақэа иоуан: «Аңхы́з», «А́усура иа́мырхда?», «Е́имаркузеи?» ухэа. А́кэа а́шьхара́е, ашэ́кэы́оо́цэа реиха́рао́ык аны́шэ иахъя́мадоу, дышьто́уп.

А́жэеинраала бжы́ тга́ла иа́цхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

ИСХА́РОУЗЕИ

Лассы́-лассы́ бысгэ́алашәоит,
Ша́ка схэ́йцра ба́лоузеи!
А́мацэ́ыс еи́ңш бысгэ́алашәоит,
Ша́ка ба бла́шәроузеи!
Бзы́а бызбо́ит, ишңа́схәари...
Уа́ха хэ́ашьас иа́моузеи?
Ба б́еы исымхә́ар иаб́асхәари,
Ишса́бхәара, исхә́роузеи?

А́аңын а́аит! И́ңшза́рахеит,
Амш ша́ка и́ңха́рроузеи!
Бысза́лымхуа сгэ́ы ба́лахеит,
Ишңа́зури, исхә́роузеи?

Ашәтқәа ғәлеит ибыбышза,
Шьыри, шака ипшзәроузеи!
Пхызла бызббит схы анықәыстца,
Ишпәсхәари, исхәроузеи?

Быда ихәартам сыпстәзаара,
Ишпәзури, бхәәруазеи?
Ба боуп, сымыш, са смәзара,
Ихәа, мшәан, исхәроузеи?

Kırşal Çaçkhalia

Pakuash köyünde doğdu. Abhaz şairidir. Abhaz okulunda çalışıyordu. Abaza Dil ve edebiyat öğretiyordu. 15'ten fazla şiir derlemesi var.

Hiciv şiirleri yazdı: "Rüya", "Kim kovuldu?", "Neyi tartışıyorlar?" vb. Yazarların çoğunun gömüldüğü yere, Sohum dağlarına gömüldü.

Ne diyeyim

Sık sık hatırlıyorum,
Hep düşüncelerimdesin!
Şimşek gibi yüzümü aydınlatıyorsun,
Sen ne kadar aydınlıksın!

Seni seviyorum nasıl söyleyeyim...
Nasıl söylenir bilmiyorum?
Sana söylemeyip kime söyleyeyim,
Söylemezsen suçum ne?

Bahar geldi! Güzelleşti,
Hava ne güzel ısındı!
Kalbimde kaldın çıkaramam,
Ne yapayım ne diyeyim!

Çiçekler açtı rengarek,
Ne kadar güzeller!
Rüyamda görüyorum başımı koyunca,
Nasıl diyeyim suçum ne?

Senden başka çaresi olmayanım,
Ne yapayım söylesene?
Sensin her günüm, tek servetim,
Korkma söyle ne diyeyim?

Ажээр: Асатира – алатын бызшээхынтэ «*satire* – итэцэбу асаан», алитературафы кáзарала иччáрхэу áарцшра, имцыхэцэбу ахыччара.

Ихэартám – иеéим, хэартарá áлам.

АДЦА. Ödev.

Hiciv – Latince “satire – abartılı” kelimesinden gelir, edebiyatta yaratıcı bir şekilde komiklik ve alaydır.
Gereksiz – kötü, yararsız.

I. Азтаарақәа ртак ѿырала инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Къыршьáл Чачхáлиа?
- 2) Иáхьзузеи иаагóу áжәеинраала?
- 3) Изызкúзеи арí áжәеинраала?

- 1) Kırşal Çaçkhalia kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkında?

II. Áжәеинраала хѿылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Áжәеинраала ахьызкақәá áлѿаатәуп.

Şiirdeki isimleri yazınız.

Ашәа: <https://xn----7sbbagsuymmd4ca.themp3.info/>

II АСЕМЕСТР

2с.

№1. ГЪАРГЪ ГЭЫБЛИА (1928-2019)

Афилолóгиатə ттцаарадыррақəа ркандидат,
адоцəнт. Акы́р шықəсá а́ус иухьáн ажурна́л «Áлашара»
аредáктор хадáс. Ашəкəтыжырта «Áлашара»
дирéкторс дáман.

Áжəеинраала бжыы тгáла иáцхьатəуп.

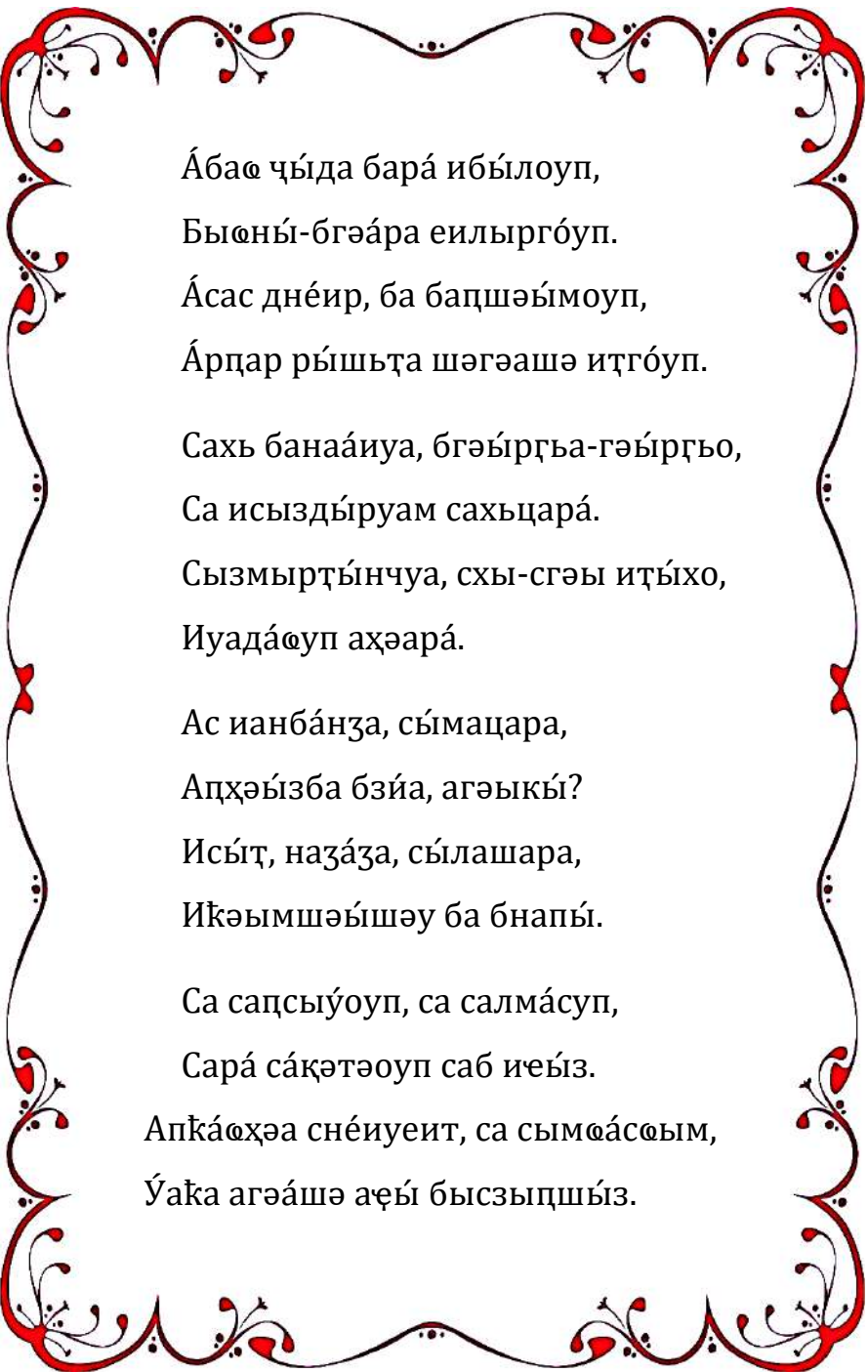
Şiiri yüksek sesle okuyun.

БЫСЫЦШЫЗ

Са сацсыуоуп, са салмáсуп,
Сарá сáқəтəоуп саб иəЫз.
Апкáџəа снəиуеит, са сымџáсџым,
Уáка агəáшə аџы́ бысзыцшы́з.

Ба базəЫкны са бысзы́шеит,
Мра цахə-цахəны бысзыцхá.
Бкаитáн зáра сáршанхалеит,
Сбырфы́н бы́рса сгəацацхá.

Áмца рхы́ми бы́бла еикəáра,
Сарá схы́рхуеит урт мазá.
Ба бчамгəЫ́р бжыы, бáшəа хаáра,
Сгəы интáлеит ицхазá.

Абаѿ чыда барá ибылоуп,
Быѿны-бгэára еилыргóуп.
Асас днéир, ба бацшэ́ймоуп,
Арцар рышьта шэгэашэ итгóуп.

Сахь банаáiуа, бгэ́йргъа-гэ́йргъо,
Са исызды́руам сахьцарá.
Сызмыртýнчуа, схы-сгэы итýхо,
Иуадаѿуп ахэарá.

Ас ианбáнза, сы́мацара,
Апцхэ́ызба бз́иа, агэыкы́?
Исы́т, наза́за, сы́лашара,
Икэ́ымшэ́ышэу ба бнапы́.

Са сацсы́уоуп, са салма́суп,
Сарá са́кэтэоуп саб ие́ыз.
Апкáѿхэа снéиуеит, са сымѿáсѿым,
У́ака агэ́ашэ аѿы́ бысзы́цшы́з.

Giargi Gublia

Filoloji Bilimleri Adayı, Doçent. Uzun yıllar
“Alashara” dergisinin baş editörü olarak çalıştı.
«Alashara» yayınevinin direktörlüğünü yaptı.

Bekle beni

Ben Apsuvayım ben elmasım,
Babamın kızıl atına binerim.
Fırlayıp gelirim ben geçip gitmem,
Orda avlu kapısında bekle beni.

Biriciksin sen benim için yaratıldın,
Güneşin gibi sıcakım ol.
Bağcık gibi ince belin şaşırttı beni,
Değerli ipeğim kalbimin anahtarı.

Kara gözlerinde alev,
Baştan çıkarıyor beni gizlice.
Senin çamgur sesin, tatlı şarkın,
Kalbime girdi sıcacık.

Sen çok yeteneklisin,
Evin bahçen düzenlisin.
Misafir gelse ev sahibisin,
Gençler bahçenden ayrılmıyor.

Sevine sevine bana gelirken,
Nereye gideceğimi bilemiyorum.
Aklım kalbim huzursuz,
Anlatmakta zor.

Böyle yalnız nereye kadar,
Kalbleri çalan güzel kız?
Sarmala beni nurunla,
Yumuşacık senin elin.

Ben Apsuvayım ben elmasım,
Babamın kızıl atına biniyorum.
Fırlayıp gelirim ben geçip gitmem,
Orda avlu kapısında bekle beni.

Ажээр: Абырса – ирэйгъу абырфын.

Ачамгэыр – амғы иълху, арахэыцқәа змóу амúзыкатә мырúга.

Назáза – зынзá, наунагза.

Апкáџхәа – йрласзаны.

АДЦÁ. Ödev.

Birsa – en iyi ipek.

Chamgur – telli tahta müzik aleti alet.

Sonsuza dek – ömür boyu.

Kamçının sesi – çok hızlı.

I. Азцаарақәа ртак џырала инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызúстада Гьаргъ Гэыблиа?
- 2) Иáхьзузеи иаагóу áжәеинраала?
- 3) Изызкúзеи арй áжәеинраала?

1) Giargi Gublia kimdir?

2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?

3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Áжәеинраала хџылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Áжәеинраала акатцарбақәá алџаатәуп.

Şiirdeki fiilleri yazın.

2с.

№2. ВЛАДИМИР АНҚӘАБ
(1928-1987)

Дийт Гáгpa áқалақь. Áцсуa шәкә́йџы, апоёт.
Атцара́уаџ, афилоло́гиатә тцарады́ррақәа
ркандидат, адоце́нт. Ацсны́тәи ахә́ынтқарратә
университет а́ғы ау́с иуа́н.

Итýжымтақа́а: «Сы́шьха зýас», «Сыбзы́абара»,
«Бзыц ацшахә́а», «Абы́скы́ыл» ухә́а. Áкәа а́шьхара́е, ашә́кә́йџо́цәа
реиха́раџык аны́шә иахьа́мадоу, дышьто́уп.

Áжәеинраала бжы́ы тгáла иа́цхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

Са́табымтцан, сбýхә́оит, са́табымтцан,
Икә́анда́за са́жәа́қәа ха́бымтцан,
Ишсы́хь хә́а сызды́руам у́скан,
Сгә́ы цшқа́хә́ит, бансы́хәа́цш ба́ра.

Аха́ шы́та ре́бы́рцсахт ау́сқә́а,
Уа́ха са́ргә́а́куам бба́ра,
Са́табымтцан, сбýхә́оит, са́табымтцан,
Иба́схә́аз а́жәа́қәа́гь ха́бымтцан!

Vladimir Ankuab

Gagra şehrinde doğdu. Abhaz yazar ve şairdir. Bilim adamı, filoloji bilimleri adayı, doçent. Abhaz Devlet Üniversitesi'nde okudu.

Yayınlar: "Dağ Nehrim", "Aşkım", "Bzyp Sahili", "Abryskil" ve diğerleri. Yazarların çoğunun gömüldüğü yere, Sohum dağlarına gömüldü.

Özür dilerim lütfen özür deilerim,
Sıcacık sözlerime inanma,
Nasıl oldu bilmiyorum o zaman,
Duygulandım sen bana bakınca.

Fakat şimdi değişti işler,
Artık seni görmek için acelem yok,
Özür dilerim lütfen özür deilerim,
Söylediğim sözlered inanma.

Ажээр: Агэыцшқара – арыцхашъара, аразра алазаара.

АДТЦА. Ödev.

Yumuşaklık – merhamete,
nezakete sahip olmak.

I. Азтаарақәа ртак ыыралә инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Владымир Анқәаб?
- 2) Изызкүзеи ары ажәеинраала?

- 1) Vladimir Ankuab kimdir?
- 2) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажәеинраала хыблаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Ажәеинраала амәпкратә цакы змәу ажәәқәа алаатәуп.

Olumsuzluk anlamı taşıyan kelimeleri yazınız.

2с.

№3. НЁЛЛИ ТАРБА
(1934-2014)

Ацсны́ ра́цхьатәи апоетэсса, а́йтагаѿ. Ацсны́
акульту́ра зәацса́зтәы́з а́усзуѿы.

А́жәеинра́лақәеи, апо́емақәеи, а́жәабжы́қәеи зну
а́изгақәа жәо́хә (15) ина́реи́ханы́ дра́втуруп.

Ацсны́ Жәла́р рпо́ёт хәа ахы́з лхуп.

А́жәеинра́ала бжы́ тгала́ иа́цхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

ЙКАМ, ЙКАМ

Й́кам, й́кам,
А́ха́цәатцә́кьа нтцә́ейт.
И́ха́ѿсы́з ашә́ышы́қәса́қәа,
Ртә́ыла́ѣ инх́ейт.

И́ка́қә́хаз а́жьымжә́ейцш,
Ха́ра́к ика́қә́хеит.
И́та́цә́ы́з а́иа́хә́ейцш,
Ры́мшқә́а та́цә́хейт.

Рхы́ у́қә́ырцом, ры́еды́рзуам,
Иу́хтны́рцом ры́цсы́.
У́хьзала́ гәа́гьра́кгы́,
Рзы́шьтхуам бза́нтцы́.

Отéллогы даба́коу,
Ромео – зынзагы́!
Й́кам, о, й́кам,
Зе́ызшыагы́, узшыагы́!

Азэ́ы уихы́збаауагы́,
Бз́а узбо́гы.
А́шэа ухы́зхэаауа,
Уны́шьтцаа узго́гы!

– Кашы́рроуп! Наабéтроуп!
Ус éицш шэ́ашэ́ит!
А́амта цэ́гьяк, а́амта цэ́гьяк,
А́хэса х́ташэ́ит!

Nelli Tarba

İlk Abhaz kadın şairdir, çevirmen. Abhazya kültürünün devlet sanatçısıdır. On beşten fazla (15) şiir, manzum şiirler ve kısa öykü koleksiyonunun yazarıdır.

Abhazya'nın milli şairidir.

Yoklar, Yoklar
Yoklar, Yoklar,
Gerçek erkekler bitti.
Geçtiğimiz yüzyıllarda,
Ülkelerinde kaldılar.

Dalda kalan üzüm salkımı gibi,
Uzakta kaldı.
Boşalan yalak gibi,
Günleri gitti.

Feda etmeyip gizlenmiyorlar,
Canlarını vermeyecekler.
Senin için cesaret,
Göstermeyecekler hiçbir zaman.

Otello nerede,
Romeo – kesinlikle!
Yoklar, of, yoklar,
Ölende, öldürende!

Birinden kıskananda
Seni sevende.
Sana şarkı söyleyende,
Kapıp seni gidende!

Berekettir, mutluluktur!
Öylece karşılaştık!
Kötü zamana, kötü zamana,
Düştük biz kadınlar!

Ажээр: Отелло – англыз поэт, адраматург Уйлиам Шекспир

йыыз атрагедия «Отелло» афырхатца хадá.

Ромео – англыз поэт, адраматург Уйлиам Шекспир

йыыз атрагедия «Ромеои Цюльеттеи» афырхатца хадá.

Акашырра – áбарақьатра.

Наабёт – ақьáфура.

Othello – İngiliz şair ve oyun yazarı William Shakespeare Othello'nun trajedisinin kahramanı.

Romeo – İngiliz şair ve oyun yazarı William Shakespeare "Romeo ve Juliet" trajedisinin kahramanı.

Bolluk – refah, memnuniyet, zenginlik!

Mutluluk – tam, en yüksek memnuniyet duygusu ve halidir.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақаа ртак ыыраа инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Нелли Тарба?
- 2) Иахьзузеи иаагбу ажеинраала?
- 3) Изыкүзеи ари ажеинраала?

- 1) Nelli Tarba kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажеинраала хылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Ажеинраала амапкратә цакы змбу ажақаа алаатәуп.

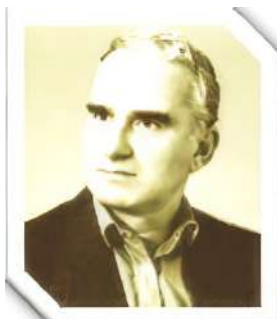
Olumsuzluk anlamı taşıyan kelimeleri yazınız.

IV. Ажеинраала ахызкақаа алаатәуп.

Şiirdeki isimleri yazınız.

№4. ПЛАТОН БЕБИА (1935-2021)

Дийт Кэтол ақытан. Ацсны Жэләр рпоёт, апрозайк.
Ашәкәтйжырта «Алашара» аредактор хадас даман.

Иџуан: әжәеинраалақәа, абалладақәа, апоёмақәа,
әжәабжықәа, ароманқәа. Ймоуп аизгақәа ҟажәй хәба.
Анышә дамадоуп иқыта Кэтол.

Әжәеинраала бжыы тгала иацхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

АБРІ КАТЦА

(апоёма «Аматанеира» ацыцтәахә)

Азыхь хәычы афы шәахәуп,

Амра арба!

Мап, изыччом, иҟахәуп,

Амра арба!

Анцәа, ирыцхауп, ихатца,

Абри катца!

Ацысгы әжәсан аҟахәуп,

Абла анхты.

Инаган ацыркы иҟахәуп,

Ашә аарты!

Анцәа, ирыцхауп, ихатца,

Абри катца!

Атцла амтцан ахьы тцәахұп,
АнЫшә иат,
Ахьы ацстәзаара атахұп,
Амра иат!
Анцәа, ирыцхауп, ихатцә,
Абры катцә!

Platon Bebia

Kutol köyünde doğdu. Abhazya halk şairi, nesir yazarı. «Alaşara» yayınevinin baş editörüydü.

Şiirler, baladlar, manzum şiirler, hikayeler, romanlar yazdı. Yirmi beş koleksiyonu var. Kut'ol köyüne gömüldü.

Bunu yap

(Dua poemasından bir bölüm)

Küçük suyun önü kapalı,
Güneşi göster!
Hayır, gülemiyor saklı,
Güneşi göster!
Tanrım yazık ona inan,
Bunu yap!

Kuş da gökyüzü ister,
Gözünü açınca.
Ancak kafeste hapis,
Kapısını aç!
Tanrım yazık ona inan,
Bunu yap!

Ağacın dibinde altın saklı,
Toprağa ver,
Altın hayat ister,
Güneş ver!
Tanrım yazık ona inan,
Bunu yap!

Ажээр: Абаллада – аиталиан бызшээхынтэ «*ballare* –
ákéашара», ажэабжытэ цакы змóу апоэзиа ахкы.
Аматанэира – áхэара, Анцэа íхэара.
Ацыркы – атцыс ахьтáркуа.

Balad – İtaliyan dilinde "ballare" dans etmek.
Dua etmet – yakarış.
Kuş kafesi – kuşları tutmak için tasarlanmış
kafes.

АДЦА. Ödev.

I. Азцаарақаа ртак ыырал анагзатэуп.
Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустада Платон Бэбиа?
- 2) Иáхьзузеи иаагóу апоéma ацыцтэахá?
- 3) Изыкúзеи апоéma ацыцтэахá?

- 1) Platon Bebia kimdir?
- 2) Şiirin bölümünün adı nedir?
- 3) Şiirin bölümünün ne hakkındadır?

II. Áжэеинраала хёылаатэуп.
Şiiri yeniden yazınız.

III. Áжэеинраала ахьызкақэа álааатэуп.
Şiirdeki isimleri yazın.

№5. РҰШЫБЕИ СМЫР (1950-2019)

Дийт Аацы ақытан. Аңсуа шәкәбиҗы,
апоёт. Аңсны Жәлар рпоёт хәа ахыз ихұп. Ипоэзиатә
рҗиамтақәа еидызкыло аизгақәа жәаф (16)
тытхьейт.

Ймоуп аизгақәа: «Аетәақәа рыкәашара»,
«Сышьхақәа», «Сҗеыласқәа» ухәа. Анышә дамадоуп иқыта Аацы.

Ажәеинраала бжыы тгала иаңхьатәуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

- Аңхәызба, зегь реиҳа бзыргәыргъо закәй?
- Абзйабареи, ақәыцшрей, нас ашәтқәа рыфәй!
- Аңхәызба, зегь реиҳа бзыргәамтцуа закәй?
- Ажьарей, амҗыгҗрей, ицхарадоу агәй!
- Аңхәызба, зегь реиҳа йбыхьчо закәй?
- Аңшзареи, аразрей, ақәыцш иразкй!
- Аңхәызба, зегь реиҳа бзыцәшәатцәкьо закәй?
- Ашықәсқәа рыццакрей, ицсыз агәтакй!

Ruşbey Smır

Aatsı köyünde doğdu. Abhaz yazar ve şairdir. Abhazya'nın halk şairidir. Şiirlerinden oluşan on altı derleme yayınlandı.

“Yıldızların Dansı”, “Dağlarım”, “Atlarım” gibi derlemeleri var. Aatsı köyüne gömüldü.

- Kızım, seni en çok ne mutlu eder?
- Aşk, gençlik ve çiçek kokusu!
- Kızım, seni en çok ne rahatsız eder?
- Aldatma, zalimlik ve soğuk bir kalp!
- Kızım, herşeyden çok koruduğun şey nedir?
- Güzellik, kanatkarlık ve gencin şansı!
- Kızım, senin en büyük korkun nedir?
- Yılların acelesi ve ölmüş umutlar!

Ажээр: Амеыгра – иарáзнак áтцкъара, ахжээрá.

Ахжээрá – áуаџышьа цэгъарá.

Агэтакы – ауаџы акы кантáрц игэы итакны ианýмоу.

Saldırganlık – hemen saldırmak, hakaret etmek.

Kaba olmak – kalitenin kötü özellikleridir.

Niyet – bir kişinin bir şeyler yapmaya çalıştığı zamandır.

АДТЦА. Ödev.

I. Азтаарақәа ртак ыыралá инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызýстада Рýшьбеи Смыр?
- 2) Изызкúзеи арý ажәеинраала?

- 1) Ruşbey Smır kimdir?
- 2) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ђжәеинраала хәылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Иаагәу ацәахәақәа рышәагаа схәмала иарбатәуп.

Bu satırların şemasını göster.

- Адхәызба, зегь реиха бзыргәыргъо закәй?
- Абзйабареи, ақәыцшреи, нас әшәтқәа рыфәй!

- Адхәызба, зегь реиха йбыхьчо закәй?
- Әцшзареи, әразреи, ақәыцш иразкй!

№6. САРИОН ҒАРҚЫЛ
(1936-2005)

Дийт Дәрыцшы ақытан. Аңсуа шәкәйиҗы, апоёт,
ажурналист. Ажурнал «Амцабз» аредактор хадас
дыкан.

Иҗымтақәа: «Ицойт апкақәа халаны»,
«Аицылара», «Иахьатәй амш», «Агәартра» ухәа.

Аҗәеинраала бжыы тгала иаңхьатәуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

ЦЬОУК ШӘАХЬ

Акгы́и сҳәзóm иахьа́,
Ажә́акгы́и сҳәзóm,
Исы́лшо кастц́ойт,
Цхьа снә́иуеит, сҳәзóm.

Сы́жәлар рзы́хәан,
Схы шы́тәстц́ойт, ах́а,
Акы́затц́әык сызшә́йхәо,
Шәысц́ышы́кламсын иахьа́.

Саргы́и исы́лшо кастц́ойт,
Сықә́цәп исы́лымшо азгы́и,
Ақә́цара иазы́скуеит,
Сыцстә́заара зегы́и.

О, áжәлар ирýхәаша,
Са исзы́катцар акы́,
Ирымхә́артә: «Ахәаша,
Дахы́мзеит игә́такы́!

Зегы́ дырфы́н, ах́,
Йқәымызт – и́амуит акгы́».
Цьоукгы́, ашышьы́хәа рфы́наха:
«Дыџу́ан хәа, х́акоуп, зны ...».

Акгы́ схәазо́м иахы́,
Ажә́акгы схәазо́м,
Исы́лшо кастцо́ит,
Цхы́а снәиуеит, схәазо́м.

Sarion Tark'ıl

Duripsh köyünde doğdu. Abhaz yazar, şair ve gazetecidir. “Amtsabz” dergisinin baş editörüydü.

Eserleri arasında: “Kanatlar Yukarı Çıkıyor”, “Toplantı”, “Bugün”, “Vahiy” ve diğerleri.

Bazılarına

Bugün bir şey söylemeyeceğim,
Tek kelime söylemeyeceğim,
Elimden geleni yapacağım,
Bugün geliyorum demiyorum.

Milletim için,
Başımı eğirim ama
Tek bir şey istiyorum,
Çelme takmayın bugün.

Bende elimden geleni yapacağım,
Gücümün yetmediğine çabalayım,
Mücadeleye ayırayım,
Ömrümün hepsini.

Halka faydalı olacak,
Birşeyler yaparsam,
Söylemesinler: «Hepsi boşa,
Yetişemedi umuduna!

Herşeyle uğraştı ama
Şansızdı olmadı bir şey».
Birileride yavaşca ayrılıp:
"Yazıyordu bir zamanlar..."

Bugün bir şey söylemeyeceğim,
Tek kelime söylemeyeceğim,
Elimden geleni yapacağım,
Bugün geliyorum demiyorum.

Ажээр: Апка – абнатә цсаатә.

Ацышыкласра – ацырхагара, шыапээршә акатцара.

Шыапээршә – шыапыла акшара.

Vinç – vahşi bir kuştur.

Engellemek – müdahale etmek, çiğnemek.

Ayak dayama – yeri ayağınızla basmaktır.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақәа ртак ы́рала инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

1) Дызұстада Сарион Таркы́л?

- 2) Иахъзузеи ари́ ажәеинраала?
- 3) Изызкүзеи ари́ ажәеинраала?

- 1) Sarion Tark'ıl kimdir?
- 2) Bu şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажәеинраала хәылаатәуп.
Şiiri yeniden yazınız.

III. Ажәеинраала ахызқақәа́ аләаатәуп.
Şiirdeki isimleri yazınız.

IV. Ажәеинраала амáпкратә́ тцакы́ змóу ажәақәа́ аләаатәуп.
Olumsuzluk anlamı taşıyan kelimeleri yazınız.

2с.

№7. КЭЫМФ ЛОМИА
(1928-1999)

Дийт Кэтол ақытан. Ёцсуа шэкэыџы, апоёт.
Ацсны ашэкэыџыца Рэйдгыла аусбарта мазаныкэгаџс
дыкан.

Иџымтақа: «Абзйабареи амшыни», «Шыбжьон»,
«Аадын», «Амцей анасыци» ухэа.

Акэа ашьхараџ, ашэкэыџыца реихараџык анышэ иахэамадоу,
дышьтэуп.

Ажэеинраала бжыы тгала иацхыатэуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

АН

Атаацэа шьталеит,
Ашта тацэйт,
Амза џагылан,
Акэаскъа иџнашйт.

Атцх иалыџеит,
Цсаатэк абжыы,
Ан дышьтамлацт,
Илашбит лцэашыы.

Абас атх,
Нықэлаанза агэхьы,
Ашьталара ааизом,
Ан лхахьы.

Ахá ицъоушьаша,
Улзыцшыр уатэы,
Лáпхьа машэыршақэ,
Дызгылом ғазэы.

Kumf Lomia

Kutol köyünde doğdu. Abhaz yazar ve şairdir. Abhazya Yazarlar Birliği sekreteriydi.

Eserleri arasında: “Aşk ve Deniz”, “Öğleden Sonra”, “Bahar”, “Ateş ve Mutluluk” ve diğerleri.

Yazarların çoğunun gömüldüğü Sohum dağlarına gömüldü.

Anne
Aile yattı,
Meydan boşaldı,
Ay yükseldi,
Evi ısıttı.

Gece duyuldu,
Bir kuş sesi,
Anne yatmamış,
Yanıyor mumu.

Böyle gece,
İlerlerken yarıya,

Yatası gelmiyor,
Annenin aklına.

Hayretmi ediyorsun,
Yarını bekle onu,
Ondan önce,
Kalkmayacak kimse.

Ажээр: Ацэашы́ – ацэ́ымза, ацэ́а иáлхны áлашаразы йркуа.

Ацэ́а – áшьхақға й́карто асарáнць ртэаны́ иáлырхуа.

Асарáнць – áшьхақға áцха зтáртцо.

Mum – ahşaptan yapılmış ve aydınlatma için kullanılan bir mumdur.

Balmumu – arıların yaptığı petekten yapılır.

Petekler – arıların bal yaptığı yer.

АДТЦА́. Ödev.

I. Азта́арақға ртак о́ырала инагзатэ́уп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызúстада Кэымф Лóмиа?
- 2) Иáхьзузеи арí áжэеинраала?
- 3) Изызкúзеи арí áжэеинраала?

- 1) Kumf Lomia kimdir?
- 2) Bu şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Áжэеинраала хо́ылаатэ́уп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Áжэеинраала ахьызка́қға́ áлџаатэ́уп.

Şiirdeki isimleri yazın.

2с.

№8. ТЕРЭНТ ЧАНИА
(1937-2021)

Дийт Кэтол ақытан. Аңсуа шәкәббәы, апоёт,
ажурналист. Аңсны акультура зәаңсәзтәыз аўсзуы.

Иәымтақәа: «Сылашара», «Ғағалантәи ашәа», «Барá
бýда», Йиасуа аңхынра» ухәа.

Ажәеинраала бжыы тғала иаңхятәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

БАРА́ БЫ́ДА

Бара́ бы́да ды́казам,
Бы́коуп бара́ бх́ала.
Исызды́руам бы́маза,
Иахь́а ас сзыркь́алаз.

Сара́ са́ха бы́мазам,
Ға́ха сы́бтом уа́ха.
Сне́ит ушь́та ахы́қәанза,
Ары́ ҕа́хам, ха́хам.

Ара́хь а́жәа са́марам,
Са́жәақәа зх́әары́да?
Ба бы́бзы́оуп, а́мала,
Ды́кам бара́ бы́да.

Ўзурызей, сныкәалап,
Сакәыз малá ныкәа.
Ба ибыздырзом йкалаз,
Барá быда дыкам.

Terent Ç'ania

Kutol köyünde doğdu. Abhaz yazar,
şair ve gazeteci. Abhazya kültürünün
devlet sanatçısıdır.

Eserleri arasında: "Işığım",
"Sonbahar Şarkısı", "Sensiz", "Geçen Yaz"
diğerleri yer alıyor.

Sensiz

Senden başkası yok,
Sen teksin.
Bilmiyorum sırrını,
Bugün neden böyleyim.

Bana vaktin yok,
Artık bana huzur vermeyeceksin.
Artık gidecek yerim yok,
İki gece değil üç gece değil.

Söz becerim yok,
Hislerimi kim söylesin?
Sen iyisin ancak,
Yok kimse senden başka.

Ne yapayım yürüyeyim,
Amaçsız yürüyen benim.
Sen bilmiyorsun olanı,
Senden başkası yok.

Ажээр: Малá ны́кэа – ба́ша ины́кэо.

АДЦА. Ödev.

Mala nyqua – boşuna yürüyen kimse.

I. Азтаарақэа ртак ы́рала инагзатэуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустада Терэнт Чáниа?
- 2) Иáхьзузеи иаагóу áжэеинраала?
- 3) Изызкúзеи аrí áжэеинраала?

- 1) Terent Ç'ania kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Áжэеинраала хóылаатэуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Áжэеинраала амáпкратэ т́акы́ змóу áжэакэа áлџаатэуп.

Olumsuzluk anlamı taşıyan kelimeleri yazınız.

IV. Áжэеинраала ғырхэ́ала ит́атэуп.

Şiiri ezbere öğrenin.

Ашэа: <https://www.youtube.com/watch?v=XDgCNe1JRVI>

2с.

№9. МУШЬНИ ЛАШЭРІА
(1938-1924)

Дийт Кэтол ақытан. Адсны Жэлэр рпоёт. Ёдсуа шэкэыџы, апоёт, айтагаџ. Дцарáуаџын. Ёдсуатцааратэ институт акны аус иуан.

Ймоуп атыжымтақа: «Абырфын џны», «Азы ахра», «Арџашқаа рышыжь» ухэа. Анышэ дамадоуп

икыта Кэтол.

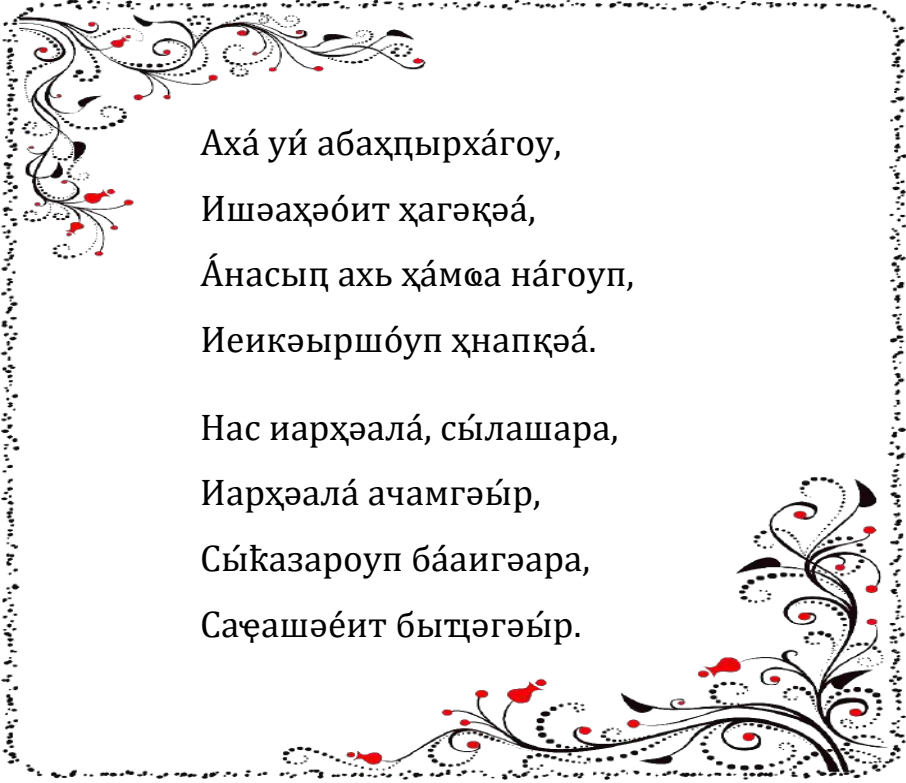
Ёжэеинраала бжы тгала иацхьатэуп.

Şiiri yüksek sesle okuyun.

ЁНАСЫЦ АЗЫ ЁШЭА

Иархэа, иархэа, сылашара,
Иархэала ачамгэыр,
Сыказароуп бааигэара,
Саџашэит бытэгэыр.

Ёшэахэара са сазказам,
Аха бзйа изббит,
Ихаазá йкоу абжы схазар,
Баргы цэгъа ибгэацхит.

Ахá уй абаҳдырхáгоу,
Ишəахəбит ҳагəқəá,
Áнасың ахь ҳáмəа нáгоуп,
Иеикəыршóуп ҳнапқəá.

Нас иархəалá, сылашара,
Иархəалá ачамгəыр,
Сы́казароуп бáаигəара,
Сағашəéит бытцəгəыр.

Muşni Laşuria

Kutol köyünde doğdu. Abhazya halk şairidir. Abhaz yazar, şair ve çevirmendir. O bir bilim adamıydı. Abhaz Araştırmaları Enstitüsü'nde çalıştı.

Yayınları: "İpek Evi", "Suyun Egemenliği", "Nehir Akıntılarının Sabahı" vb. Kut'ol köyüne gömüldü.

Mutluluk şarkısı
Çal, çal, nurum,
Devam et çalmaya Çamguru,
Yanın varoluşumdur,
Takıldım senin kancana.

Şarkı söyleyemem,
Ama severim,
Güzel bir sesim olsa,
Sende çok beğenirsin.

Bu bize engel değil,
Kalplerimiz şarkı söylüyor,
Yolumuz mutluluğa çıkıyor,
El ele birlikte.

Sen çal benim nurum,
Çal Çamguru,
Yanın varoluşumdur,
Takıldım senin kancana.

Ажээр: Абырфын – абá кэымшэбшэ.

Атцэгэбйр – ацсызкыга.

İpek – yumuşak bir kumaş.
Kanca – olta.

АДЦА. Ödev.

I. Азцаарақәа ртак ыыралә инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Мұшьни Лашәрия?
- 2) Иахьзузеи иаагбу аҗәеинраала?
- 3) Изызкүзеи ары аҗәеинраала?

- 1) Muşni Laşuria kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Аҗәеинраала хөбләатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Аҗәеинраала җырхәәлә итцатәуп.

Şiiri ezbere öğrenin.

Ашәа: <https://www.youtube.com/watch?v=Z9Un85DZAmk>

№10. ТАЙФ АЦЫБА (1939-1992)

Дийт Ацандара акытан. Ацсуа шәкәйиҗы, апоёт.
Ацсны Ацынцътәылатәи еибашьраан дыбжәзит.

Иҗымтақәа: «Атхи амши», «Сара стынчра»,
«Аацын ашәа», «Уахынлатәи ашәт». Иҗит аҗар ргимн
«Итбаауп адунәи».

Аҗәеинраала бжы тгала иацхәтәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

ААЦЫНТӘИ АҚӘА

Тынч иләиуеит ихаазә,

Аацынтәи ақәа.

Шьань ирталоит ицхазә,

Адгьыл адақәа.

Атцар чырчыруа ашәа хәо,

Инеидыркылоит рыхқәа.

Ацсшәа еибырхәоит ицхашьо,

Игәылтцыз абыгьқәа.

Áшәти áшәти еихәацшуэит,
Иаадыртын рыгәқәа.
Йқәуп, йқәуп адунéи,
Анасыц ґытуа.
Тынч илэиуеит ицхазá,
Аацынтэи ақәа.
Бзйабаран ихаазá,
Иртáлоит адақәа.

Taif Acba

Ajhandara köyünde doğdu. Abhaz yazar ve şairdir. Abhaz İç Savaşı sırasında kayboldu.

Eserleri: “Gece ve Gündüz”, “Sessizliğim”, “Bahar Şarkısı”, “Gece Çiçeği”. Gençlik marşı “Dünya Geniş”i yazdı.

İlkbahar yağmuru
Sakince yağıyor süzülerek,
İlkbahar yağmuru,
Yumuşacık kan gibi giriyor,
Toprağın damarlarına.

Kuşlar cıvı cıvı şarkı söylüyor,
Başbaşa verip.
İltifat ediyorlar utanarak,
Açan yapraklar birbirlerine.

Çiçekler birbirlerine bakıyor,
Kalplerini açarak.
Dolaşıyorlar dünyayı,
Mutluluk diye bağırarak.

Sakince yağıyor süzülerek,
İlkbahar yağmuru.
Sevgi gibi yumuşak
Giriyor damarlara.

Ажээр: Агымн – атэбiла азышэахэара иазкú аныхэа áшэа.

АДЦА. Ödev.

Marş – Milli marş için
söylenen şenlik şarkısı.

I. Азтаарақэа ртак ы́рала инагзатэ́уп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустáда Тайф Áцъба?
- 2) Иáхъзузеи иаагóу áжэеинраала?
- 3) Изызкúзеи ари́ áжэеинраала?

- 1) Taif Acba kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkında?

II. Áжэеинраала хы́блаатэ́уп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Иаагóу ацэахэақэ́а ры́шэагаа схэмала иарбатэ́уп.

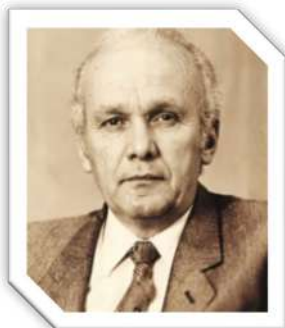
Bu satırların şemasını göster.

Тынч илэиуеит ихаазá,
Áацынтэ́и ақэ́а.
Шъаны́ иртáлоит ицхазá,
Áдгы́л адақэ́а.

2с.

№11. НИКӨАЛА КЭЫТЦНІА
(1938-2020)

Дийт Ата́ра ақы́тан. А́цсуа шәкә́йџџы, апо́ёт,
а́йтагаџ. А́цсны ашәкә́йџџџџа Рэ́идгыла ахантәаџыс
да́ман.

Иџы́мтақәа ре́изга: «Са́ра се́йжәлоит», «А́рт
а́шықәсқәа», «А́цхақәа» ухә́а.

А́жәеинраала бжы́ы тга́ла иа́цхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

АУАџЫ ДЕИЛКАА́

Ухы́ умжъа́н,
Азә́ы ихә́атә́ала ихә́ умшьа́н,
Азә́ы дуаџы́м ихә́ашт, җазә́ы,
Йлаитцала́шт цас атцә́ы.

Азә́ы дихцә́ажәашт дырехә́аны,
Аха́ аиа́ша хә́ахә́аны,
Җазә́ да́шьтала́шт урба́ра,
Иауе́иба́таху зегь а́ра.

Уй а́аста́ еи́гьми хара́за,
Ауаџы́ дшы́коу цқ́а ира́за,
Деилка́а ха́та́ла, ухы́ умжъа́н,
Азә́ы ихә́атә́ала ихә́ умшьа́н.

Nik'uala K'uitznia

Atara köyünde doğdu. Abhaz yazar, şair, çevirmendir. Abhaz Yazarlar Birliği Başkanıdır.

Eserlerin koleksiyonu: "Attayım", "Bunlar Yıllar", "Köprüler" ve diğerleri.

İnsanı anla

Kendini kandırma,
Başka söz ile kendini kandırma,
Biri adam değil diyecek, başkası,
Alay edecek, iğneleyecek.

Biri diğerini övecek,
Ama gerçeği çarpıtıp,
Biri sana gösterecek,
İstediğin her şey işte burda.

Güzel olanı düşünmek değilmi,
İnsanı iyice süz,
İyice tanı kandırma kendini,
Birinin sözü ile değer biçme.

Ажэ́ар: Атцэ́ылатцара – иакэ́ым, иахэ́тám ажэ́ала ацэ́а́жэара,
узацэ́а́жэо игэ́ы иа́лсша а́хэара́.

Ахэахэ́а – акьа́хэ, ии́а́шам.

Аиба́тахра – агэ́ы изы́былра.

Alay etmek – uygunsuz, yersiz dil kullanmak, dinleyicinizin kalbine ulaşmak için.

Eğri – kısa, yanlış.

Birbirimizi sevmek – kalpte yanmaktır.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақаа ртак ыырааа инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Никәала Кәйтнһа?
- 2) Иахьзузеи иаагóу а́жәеинраала?
- 3) Изыкүзеи ари́ а́жәеинраала?

- 1) Nik'uala K'uitznia kimdir?
- 2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?
- 3) Bu şiir ne hakkındadır?

II. А́жәеинраала хы́лаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. А́жәеинраала ацынгы́лақәа а́лғаатәуп.

Şiirden zarfları yazınız.

№12. ВЛАДИМИР АХЬИБА
(1938-2000)

Дийт Жәандәрыцшы ақытан. Ацсуа поёт. Ашәаны
ырхәо иәжәеинраалақәа рацәоуп. Ажәеинраалақәа
реизга фба ймоуп.

Итыжымтақәа: «Еихызгоит сшыағә», «Адац»,
«Адгьыл ахьаа», «Сышьхақәа раамта», «Исцбыло,
сызцбыло» ухәа. Анышә дамадоуп иқыта Жәандәрыцшы.

Ажәеинраалақәа бжыы тғала ирыцхьатәуп.
Şiirleri yüksek sesle okuyun.

Аҕей аҕадҕей

Аҕей аҕадҕей еипхныҕны,
Йқәла инеиуан дэык еитцхәа,
Аҕадатцәкьа ацхьа иҕеины,
Ацхьахә шцәгеи, нас ишәхәа!

Сыгехырцәажәон сарá цасхәа,
Ицбашәшыап йсхәо шәахань,
Аҕадá ацысны ицап хәа,
Аҕы́ ықәрымтҕеи ишьахань!

АЛАФ

Сыңсы быңсұп, быңсы сыңсұп,
Быңсыр сыңсұп, сыңсыр быңсұп.
Сажәа бажәоуп, бажәа сажәоуп,
Бажәа сажәоуп, сашәа башәоуп.

Сымца бымцоуп, бымца сымцоуп,
Ба бхы сьдцоуп, са схы бьдцоуп.
Сыңсы быңсұп, быңсы сыңсұп,
Быңсыр сыңсұп, сыңсыр быңсұп...

Vladimir Akhiba

Juandürıpş köyünde doğdu.
Abhaz şairi. Şarkı birçok satır
okunur. Altı şiir koleksiyonu var.

Yayınlar: "Adım Adım", "Kök",
"Dünyanın Acısı", "Dağlarımın
zamanı", "Kim benimle buluşuyor,
kiminle tanışıyorum" vb. Juandürıpş
köyüne gömüldü.

At ve eşek

At ve eşek koşuyorlardı,
Geniş bir ovada,
Eşek birinci gelerek,
Nasıl kazandı söyleyin!

Söyleniyordum laf olsun diye,
Söyleyeceğime şaşacaksınız,
Eşek geçsin diye,
Saldılar atı bağlayıp!

Şaka

Canım canın, canın canım,
Ölürsen öldüm, ölürsem öldün,
Sözüm sözün, sözün sözüm,
Sözün sözüm, şarkım şarkın.

Ateşim ateşin, ateşin ateşim,
Başın bana yaşlı, başım sana yaşlı,
Canım canın, canın canım,
Ölürsen öldüm, ölürsem öldün...

Ажээр: Аипхныѳра – ихапысуа хѳа еивасны аѳра.

Yarışmak için - kim kime yetişecek.

АДЦА. Ödev.

I. Азтаарақѳа ртак ѳырала инагзатѳуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызұстада Владѳмир Ахьйба?
- 2) Иахьзузеи актѳи ажѳеинраала?
- 3) Изызкұзеи актѳи ажѳеинраала?
- 4) Иахьзузеи аѳбатѳи ажѳеинраала?
- 5) Изызкұзеи аѳбатѳи ажѳеинраала?

- 1) Vladimir Akhiba kimdir?
- 2) İlk şiirin adı nedir?
- 3) İlk şiir neyle ilgili?
- 4) İkinci şiirin adı nedir?
- 5) İkinci şiir ne hakkında?

II. Ажѳеинраалақѳа хѳылаатѳуп.

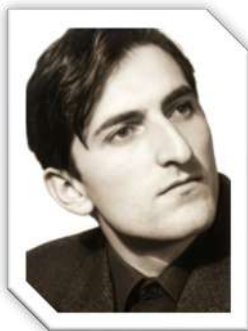
Şiiri yeniden yazınız.

III. Ажѳеинраалақѳа ахьызкақѳа рылѳаатѳуп.

Şiirden isimleri yazınız.

№13. ВИТАЛИ АМАРШЬАН
(1941-2020)

Дийт Цыгъарда ақытан. Ацсуа шәкәйѳѳы. Ацсны
Жәлар рпоёт. Ау́с иуа́н ажурна́л «А́лашара» аредактор
хадá ихаты́цуаѳс. Иѳит а́тоуры́хтә ромáн «Ацсх́а».

Иѳымта́қәа: «Слахы́нтца́», «А́ацы́нтәи а́қәа́»,
«Схә́ыцра́ а́зын», «А́шьхы́цқәа ртә́ыла» ух́а́.

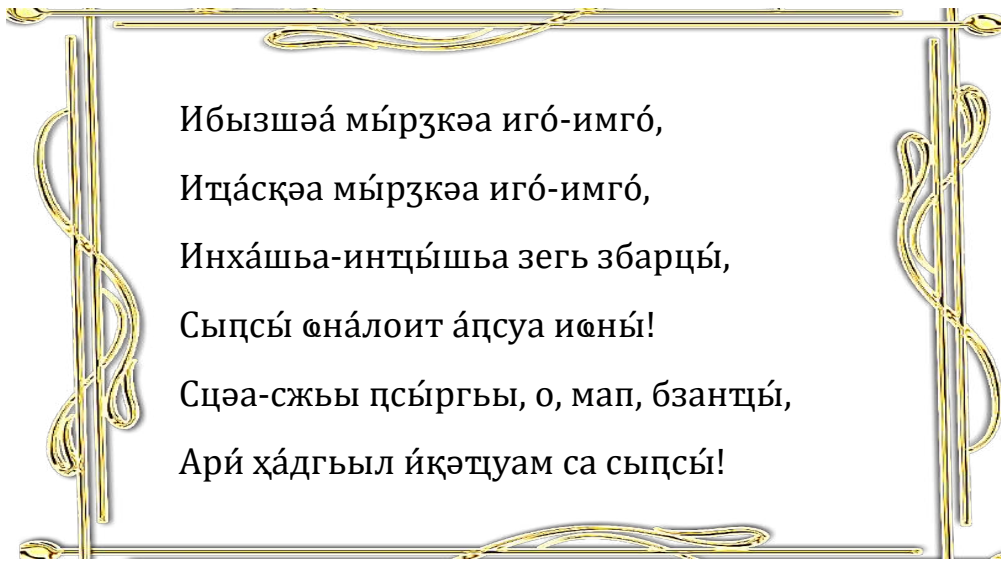

А́жәеинраала бж́ы т́а́ла иа́цхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

АШӘЫШҚӘСАҚӘА РНАѳС

Ашәышқәсақәа рнаѳс, х́а́цхьа́ка зны,
Ацсыуак д́т́ынч́за дыштә́бу иѳны́,
Игә́ы иеанз́амкәа ашә аату́еит,
Ацш́а иаанарты́зшәагь ибау́еит.
Ах́а ацш́а а́кә́зам иаазы́ртуа́,
Са со́уп иѳна́ло у́скан уа́!

Иза́лшом х́а́та́ла сибарцы́,
Изба́нзар, иѳна́лоит уа́хь сы́цсы́.
Сцә́а-сж́ы цсы́ргьы, о, ма́п, бзанты́,
Ари́ а́дгьыл и́қә́тцуам са сы́цсы́!
Ашәышқәсақәа рнаѳс, х́а́цхьа́ка зны,
Сы́цсы́ ѳна́лоит а́цсуа иѳны́.

Ибызшәа мýрзкәа игó-имгó,
Итцáсқәа мýрзкәа игó-имгó,
Инхáшья-интцы́шья зегь збарцы́,
Сыцсы́ ǫна́лоит áцсуа иǫны́!
Сцәа-сжьи цсы́ргьи, о, мап, бзантцы́,
Ари́ хáдгьыл йкә́тцуам са сыцсы́!

Vitali Amarşan

Jagarda köyünde doğdu. Abhaz yazar. Abhazya halk şairidir. "Alashara" dergisinin yardımcı genel yayın yönetmeni olarak çalıştı. Tarihi roman "Abhaz Kralı" yazdı.

Eserleri: "Kaderim", "İlkbahar yağmuru", "Çocukluğumun kışı", "Arılar diyarı" ve diğerleri.

Yüzyıllar sonra

Yüzyıllar sonra bir zaman,
Evinde sakince oturan bir Apsuva,
Ansızın kapı açılıveriyor,
Rüzgar açmış gibi görüyor.
Fakat rüzgar değil açan,
Ben gireceğim ozaman oraya!

O beni göremeyecek,
Çünkü içeri ruhum girecek.
bedenim ölse bile hayır,
Bu toprakları terk etmeyecek ruhum!
Yüzyıllar sonra bir zaman,
Ruhum girecek Apsuvanın evine.

Dilini unutmadan konuşup konuşmadığı,
Örfünü kaybetmeyip yapıp yapmadığı,
Nasıl yaşadığını görmek için,
Ruhum girecek Apsuvanın evine!
Bedenim ölse bile ebediyen,
Bu toprakları terk etmeyecek ruhum!

Ажээр: Ашэышыкэса – ашыкэсқәа шәкы.

Атцас – ажәлар зыкэныкәо, иацыртцаз ацкәрақәа.

Bir asır – yüz yıl.

Görgüler – insanların uyduğu kurallardır.

АДЦА. Ödev.

I. Азцаарақәа ртак фырала инагзатәуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустәда Витали Амаршъан?
- 2) Иахьзузеи иаагәу ажәеинраала?
- 3) Изыкүзеи ари ажәеинраала?

1) Vitali Amarşan kimdir?

2) Yukarıdaki şiirin adı nedir?

3) Bu şiir ne hakkında?

II. Ажәеинраала хылаатәуп.

Şiiri yeniden yazınız.

III. Иаагәу ацәахәақәа рышәагаа схемала иарбатәуп.

Bu satırların şemasını göster.

Ашэышқәсақәа рнафс, хәцхәака зны,
Ацсыуак дтынчза дыштәбу ионы,
Игәы иеанзәмкәа ашә аатуэит,
Ацшә иаанартызшәагь ибауэит.

2с.

№14. РАУЛЬ ЛАШЭРІА
(1945-2014)

Дийт Кэтол ақытан. Зқы жәшәи хынџажәй жәаа шықәсá рзы (1978), Аңсуа телехәацшрá анáадырты, аредáктор хадáс ды́кан.

Адýрратара «Амшеикәшара» ахъз зызбáз иарá иóуп. Ймоуп аџымтақәа: «Абзйабара áшықәс», «Сдоухá áштá», «Аңшақәá ргәил», «Слахьынтцá аџáцхьа» ухәá.

Ажәеинраала бжыы тгáла иáцхьатәуп.
Şiiri yüksek sesle okuyun.

Икастцóит, зегь ка́стцóит,
Иаахәжәаны́.
Исхә́бит, нас, зегь схә́бит,
Иаахжәаны́.
Сынхóит, са сынхóит,
Иаахтцәаны́.
Сгәы ндырхóит, индырхóит,
Иаахтцәаны́.
Икалóм, схә́бцыр, икалóм,
Иааигәаны́.
Исхә́алóм, йздыруа схә́алóм,
Иаачҳаны́.
Стәом агáн ахь, стәазóм,
Саашьаны́.

Sabredip.

Oturmuyorum yana oturmuyorum,
Üşenip.
Yola çıkıyorum, geride kalmam,
Dinlenerek.

Kolay değil öylece gidemiyorsun,
Kandırarak.
Her dediğini yapmıyorum,
Korkarak.

Yapıyorum her şeyi yapıyorum,
Kırarak.
Söylüyorum her şeyi söylüyorum,
Keskince.

Ажээр: Адоуха – ахшыа зтдоу амч.

Алахынца – адеицш, ауабы иацхьака дзыкешэараны йкоу.

Иаахэжэаны – ажэыркъхэа, ишаакатцэкью ахэарá.

Ажэыркъхэа – ыртрысны, иаалыркъаны.

АДЦА. Ödev.

His – zihinsel sezgi.
Kader – belirlenmiş yazgı.
Keskince söz – açık sözlülük.
Kabaca – görgüsüzce.

I. Азцаарақэа ртак ыыралá инагзатэуп.

Soruları yazılı olarak cevaplayın.

- 1) Дызустáда Рауль Лашэриа?
- 2) Изызкузеи ари ажэеинраала?

- 1) Raul Laşuria kimdir?
- 2) Bu şiir ne hakkındadır?

II. Ажэеинраала ырхэала итцатэуп.

Şiiri ezbere öğrenin.

АПХЫНТЭИ АДЦА. Ажэеинраалақэа хөылаатэуп. Аиҥагала
еиҥаганы ианҥатэуҥ. Бжыы тгала иаҥхьатэуп.
Yaz ödevi. Şiirleri yeniden yazınız. Çeviri hatalarını
düzeltin. Net ve yüksek sesle okuyun.

I. ДЫРМЫТ ГӘЛІА

*Ахы, сышәҥы, уеиҥамхан,
Тәы-шөамхыла укәмхан,
Тәарп, бжәарак уобжәамхан,
Узтаху рзои уйәахымхан!*

*Жәа хаала ирччала,
Жәа рҥәышгала уцәажәала,
Ажәабжә ҥыцқәа хкы-хкыла,
Усызрәхәала ап,сөишәала!*

САРА СЫМӨА

Сымөа маңым, ихарóуп,
Сгәы итақəбугғы кыртаққəбуп.
Сыгəтýхақəа рацəзəбуп,
Сақəбýтдыргғы цхашьарóуп.

Сáаигəа-сигəа ацəшьқəá акуéит.
Сацхьа сымөа лашауéит.
Схи сыхшы́өи сныкəырцəбит,
Сымөа схымкьəшəа сдырбəбит.

Сымөахы́тдыр, саанхазəбит,
Схəа сақəбýтдыр, цхашьарóуп.
Сызды́руагғы рацəзəбуп,
Сызры́хəамцшуа саанхазəбит.

Сөыззы́скызгғы уамá атахúп,
Санáлагах, инагзатəу́п.
Сыгəтýхақəа зегь өтəуп,
Дарá у́ртгғы рацəзəбуп.

СѡЫЗЦѡа-спЫЗЦѡа жѡпаѡЗѡуп,
Са сазЫЗкуа рацѡаѡуп,
Сгѡы азкаршѡны сеихалѡп,
СЫмѡа сЫқѡыз, цхѡа сцалѡп.

АшѡкѡЫ бгЫЫцқѡа аасырхѡлѡп,
Сгѡы итѡашѡѡгЫы зегь сыѡлѡп,
СЫмѡа сЫқѡыз, цхѡа сцалѡп,
Сгѡы меитцѡажѡкуа, снеихалѡп.

III. БАГРАТ ШЬЫНҚӘБА

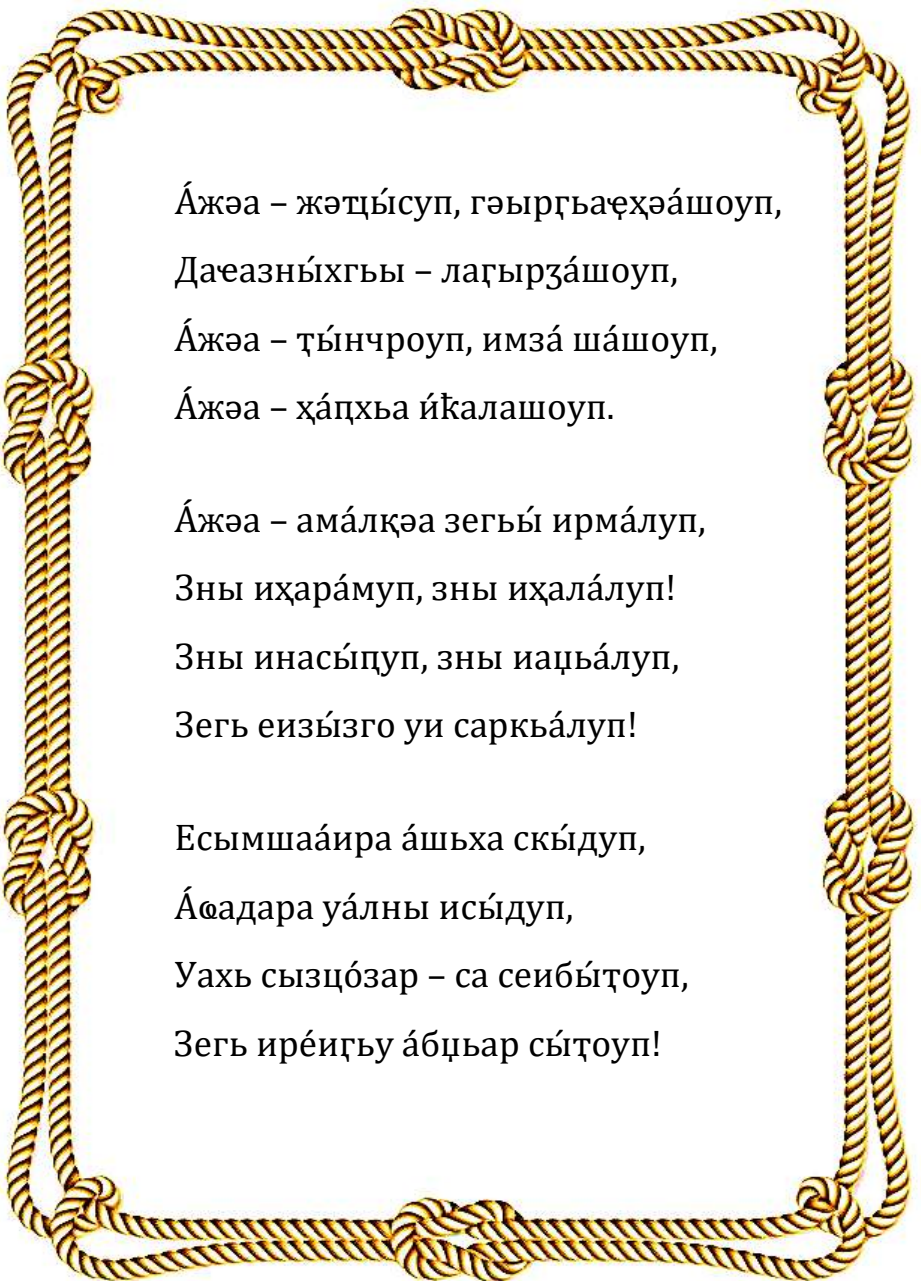
АЖӘА

Есымшааира ашьха скыдуп,
Ақадара уалны исыдуп,
Уахь сызцозар – са сеибытоуп,
Мыц зымхәазó абцъар сытоуп.

Ажәоуп уй нас, ажәа хысгоуп,
Уй лабашьоуп, ахра ағысгоуп,
Ихәрыбгыцуп, игәырдысгоуп,
Итоурыхуп, шыатамырзгоуп.

Ажәа – хытдырта катцәроуп,
Жәәан иатцәроуп, имәаццәроуп,
Ажәеи ашәеи еилазәроуп,
Ажәа аныкам – ашәа нтцәроуп!

Ажәа – изышуа изыхәа зыхьуп,
Итаулоу мшын еихсыгыуп,
Уарлахәыртә еицш иарá чыхьуп,
Иарá гәыхьуп, иара хыхьуп.

А́жәа – жәтц́исуп, гәыргъаҕәшәшоуп,
Даеазн́ыхгы – лагырз́ашоуп,
А́жәа – т́ынчроуп, имз́а ш́ашоуп,
А́жәа – ҳацх́а й́калашоуп.

А́жәа – ам́алқәа зегь́ы ирм́алуп,
Зны ихар́амуп, зны ихал́алуп!
Зны инасы́цуп, зны иац́а́луп,
Зегь еизы́зго уи саркь́алуп!

Есымша́aira а́шьха скы́дуп,
А́адара у́алны исы́дуп,
Уахь сызц́о́зар – са сеибы́тоуп,
Зегь иреи́гъу а́бц́ар сы́тоуп!

IV. ИВАН ТАРБА

СБЫЗШЭА

Абжыы ссир ахóуп ахьхьáхэа,
Сышьхақэа ркýнтэи илашьтýп,
Иныжъны бызшэák ахь сызхьáхэуам,
Са сзы́хэа имариóуп, иласýп.

Иарáлоуп úсгы сышхэ́йцуа,
Сгэы итáскуа аанмыжъкэан изхэó,
Сбызшэа ссир áмбатэза зхýтцуа,
Абжы́цкъа еица́мкуа изхóу.

Са́бацэа ршьáла изры́жэу,
Са́нацэа ргэ́ала ирцхóу,
Áцсуа ие́ицш áамта́е ие́йжэу,
Áцсуаа ирыхзы́за ирхóу.

Áамта́қэа иры́лго, еидкы́лан,
Сы́жэлар иахьáнза иаазгáз,
Áцсшэа хазы́на, иѿагы́лан,
Áцсуаа рыгэ́ты́хажэа зхэаз!

Агэ́ák бжъазы́ акэ́хап изы́рхэоз,
Да́араза ицэ́гыóушэа атца́ра,
Áцсуа дацэ́шэо́н азы́ дыцсы́р хэа,
Да́лацсны икгэ́йшы́ан иара́!

Ирыблырцаз амца зыцрартцоз,
Шьяла инеиужьзан ишэыз,
Зтэылаҕе еилараа ишьтартцоз,
Зсэхьагы ашэымаҕа ашэыз.

Иааиуан икахауа, игыло,
Иааиуан ацсэхэага еизго,
Аццышэра иалтцны иагылон,
Ацстазаара еснагы агэра го!..

Ирзымгеит ацсуа иааиҕыхны,
Йкоуп ишыкац уй икны,
Иааигеит бирактас ишьтыыхны,
Ихеигалт иахья ихаракны!

Абызшэа ссиркэа ирнаалан,
Сгэы итаскуа сбызшэала изыоуэит,
Са сашэагы ажэван ианхало,
Ажэларкэа аанҕасны изыроуэит.

Сбызшэа хазына, зда схэартам,
Са исыцииз, насыцны исыниаз,
Сгэы амаза хтыгас иансырта,
Хаицрымшэо назаза хаимаз!

МШЫБЗІА

Мшыбзіа ахәашьа уақәшәар,
Бзіа убәаит хәа атак аауеит.
Ахымџацгашьа бзіа узәқәшәар,
Ўмџа уацхьака иаатуеит.

Ажәа кәанда абызшәа еилнахуам,
Иаламысуп ауаџра.
Бзантц ахы ахьуам, бзантц агәы ахьуам,
Ихаазәа әцсшәа ахәарә.

Ихаазәа йкоу әжәа анаалоит,
Ауаџытәыџса ихы-иџакны.
Ихаазәа йкоу әжәа анхалоит,
Ауаџытәыџса игәакны.

Мшыбзіа ахәашьа уақәшәар,
Бзіа убәаит хәа атак аауеит,
Ахымџацгашьа бзіа узәқәшәар,
Ўмџа уацхьака иаатуеит.

Алитература

1. Аџсуа поезиа. Аџџа, 2013.
2. Аџсуа поезиа антология. Аџџа, 2009.
3. http://apsnyteka.org/10-in_abkhazian.html

АТЦАКЫ

İçerik

I асеместр

№1. Ажәеинраала	11
№2. Дырмит Гәлиа	15
№3. Иуа Коғониа	17
№4. Шьалуа Цәыцъба	19
№5. Бағрат Шьынқәба	23
№6. Иван Ғарба	26
№7. Алықса Цьонуа	29
№8. Леуарса Кәытцниа	32
№9. Леонти Лабахәуа	35
№10. Қъаазым Агәмаа	38
№11. Оғар Демерцъица	41
№12. Алықса Лашәриа	44
№13. Циңико Цьонуа	46
№14. Кьыршьал Чачхалиа	50

II асеместр

№1. Гьаргь Гәыблиа	53
№2. Владимир Анқәаб	57
№3. Нелли Ғарба	59
№4. Платон Бебиа	63
№5. Рушьбеи Смыр	66
№6. Сариион Ғаркьыл	69
№7. Кәымф Ломиа	73
№8. Терент Чаниа	76
№9. Мушьни Лашәриа	79
№10. Таиф Ацъба	82
№11. Никәала Кәытцниа	85
№12. Владимир Ахьйба	88
№13. Витали Амаршьан	91
№14. Рауль Лашәриа	94

Апхынтәи адтца

I. Дырмит Гәлиа	97
II. Иуа Коғониа	98
III. Баграт Шьынқәба	100
IV. Иван Ғарба	102
V. Алықьса Цьонуа	104
Алитература	105

Eva Taniia

Abaza Şiiri

Ева Шавел-ипцха Ғаниа

Ацсуа поезиа

EVA TANIİA

Abaza Şiiri